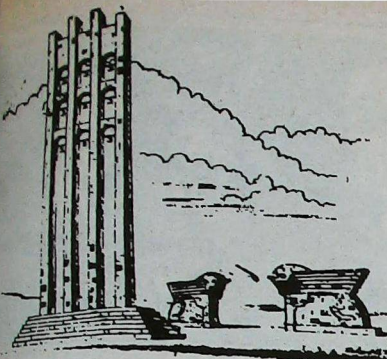

ԱՄՏԱՐԱՊԱՏ SARDARABAD

**BUENOS
AIRES
AÑO XIII
N° 454
Miércoles
9
de setiembre
de
1987**

PIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

La comunidad armenia manifestó su reconocimiento al Presidente de la Nación

El Doctor Alfonsín remarcó los sufrimientos del pueblo armenio a raíz del genocidio iniciado en 1915.

**ՄԵՐ ՀՈՂԵՐԸ
75 ՀԱԶԱՐ ՀԱՅԵՐ
ՆԱԽԻՋԵԻԱՆԻ ԿՅՈՒՄԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԵՆ
ԴԻՄՈՒՄՆԱԳԻՐԸ ՅԱՆՋՆՈՒԱԾ Է
ԲԱՅՑ, ՀԱՌԱՆԱԿԱՆ ԶԷ
ՈՐ ԿՈՐԲԱԶՈՎ ՆԿԱՏԻ ԱՌՆԷ
ԿԸ ԳՐԷ «ԼԻՊԵՐԱՍԻՈՆ»**

Մեզից տուղն է «Լիպե-
ասիան», Օգո. 18-ի իր թի-
ով ժողովրդահայերու տա-
նութեան երազները խո-
տրին տակ, թերթին աշխա-
տողը Ալեքսանդր Ասլեր կը
գրէ թէ իրիմի Թաթարները
հազար բացած են եւ ամիս-
ներէ ի վեր է, որ դիմումա-
ւոր մը չըլլազայութեան ելած
Հայաստանի մէջ:

Արդէն 75 հազար ստորա-
գրութիւն կրող նամակ
անձնուեր է զազափարաբա-
նական հարցերու նոր պա-
ռասխանատուին՝ Ալեքսանդր
Նախիջեանին: Խնդրարկուները
թափիշեանի կցումը կը պա-
հանեն, բայց, կ'ըսէ թերթի
շատ հաւանականութիւն չը-
կայ, որ իրենց գոհացում
տրուի: Ու կ'անցնի պատմա-
կան տեղեկութեանց: Յեղա-
փոխութեան առաջ, կ'ըսէ,
քաղաքացիները կ'ըսէ, կ'ըսէ
Թաթար - աղբիւրները կ'ը-
սէ: 1924-ին, խորհրդային կառա-
վարութիւնը կը պոկէ զայն
Հայաստանէ ու կը կցէ Ա-
զըրբէյճան: Քեմալական
Թուրքիոյ հանքի ըլլալու մը-
տահողութեամբ է, որ Մոսկոյ-
ւա այսպէս կը գործէր: Մին-
չեւ 1945 ալ խոհեմ քաղաքա-
կանութիւն մը վարած է Հայ-
կական պահանջներուն նկատ-
մամբ եւ Նախիջեան ալ մաս
նա կ'ըսէր իրոհ: Միութեան
Թրքամտ քաղաքականութեան
եւ հետեանք Հայերու մեկ-
նումը եղաւ Նախիջեանէն:
Կարելի էր խորհիլ, կ'ըսէ թեր-
թին աշխատակիցը, որ Թուր-
քիոյ դիմակցութիւնը 1943-
ին, Միացեալ Նահանգներուն
հետ կ'ըսէր փոխիլ տալ կացու-
թիւնը: Այն առեւն պարսկա-
կան Ազըրբէյճանի բնակչու-
թեան կէտը համակիր է տեղ-
ւոյն Թաթարներէ եւ իրոհ:
Միութիւնը բնաւ չուզեր խան-
գարիլ համայնապարամիտ
ազգայնականութեան մը զար-
գացումը ի նպաստ, թէկուզ

• Como estaba previsto, el
martes 1° por la noche se
realizó la Cena de reconoci-
miento y agasajo que nues-
tra colectividad ofreció al
Presidente de la Nación,
doctor Raul Ricardo Alfon-
sín, simbolizando en él su
gratitud al pueblo argentino
por la hospitalidad brindada
a los primeros inmigrantes
armenios, a la vez que expre-
sándole su especial recono-
cimiento a la acción del Pre-
sidente en defensa de los
derechos humanos que asis-
ten a los armenios en la Cau-
sa del Genocidio.

Más de 600 personas inte-
grantes de la colectividad y
vinculadas a ella, participa-
ron de este acto que tuvo
por escenario el Salón Tu-
tundjian de la Asociación
Cultural Armenia, siendo
presidido por el Obispo Pri-
mado de la Iglesia Apostóli-
ca Armenia para la Argenti-
na, S.E. Monseñor Krikoris
Pouniatian juntamente con
el doctor Alfonsín, a quienes
rodearon, en la mesa princi-
pal, Mons. V. Boghossian, Ex-
arca de la Iglesia Católica
Armenia, el Juez Nacional
doctor Leon Carlos Arsla-

nian, el representante de la
Comunidad armenia ante el
Poder Ejecutivo para el tema
reconocimiento del Genoci-
dio, Arturo Hayatian, el Pre-
sidente de la I.A.I.A., señor
Eduardo Seferian, el Presi-
dente de U.G.A.B., señor An-
tranik Ekshian, el Vicepresi-

dente de la I.A.I.A. señor An-
tranik Arslanian, el Secreta-
rio de Culto de la Nación,
doctor Juan C. Palmero, el
Subsecretario de Culto, doc-
tor Pastor Achával, el Direc-
tor del Registro Nacional de
Cultos, doctor Roberto Ra-
trank Ekshian, el Vicepresi-

(continúa en pág. 2)

Vista general de la cabecera de la mesa, mientras habla el Doctor Alfonsín.

El Presidente de la Nación con los señores Antranik Ekshian, Jorge Sarafian, Avedik Izmirlian. Más atrás, el Juez Leon Arslanian.

**Հ.Բ.Ը. Միութեան
Կեդրոնական Վարչութեան
Ընդհանուր Քարտուղար
Տիար
Պերմ Սեդրակեան
Հարաւային Ամերիկա
Կ'անցիլ է:
Կիրակի
Սեպտեմբեր 18-ին
պաշտօնական բացումը
պիտի կատարէ
Պոմենու Այրէսի Հ.Բ.Ը.Մ.
մասնաճիւղի
Արսէն Կիսէսեան
խարանին**

**ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ՎՍԵՄ. ՆԱԽԱԿԱՀ
ՏՈՔԹ. ՌԱՌԻԼ ՌԻՔԱՐՏՕ ԱԼՃՈՆՍԻՆԻ
Ի ՊԱՏԻԻ ԺԱՇԿԵՐՈՅԹ
ՀԱՄԱԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ ԸՆԳՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՄԲ
ՏԵՍՒ ԷՅ 9**

La comunidad armenia manifestó su reconocimiento al Presidente de la Nación

(viene de pág. 1)

món Bravo, el Presidente de la U.G.A. de Cultura Física, señor George Daghlán, el señor Avedik Izmirlian, de la Federación Revolucionaria Armenia, el señor Mihran Sarafian, de la Organización Demócrata Liberal Armenia, el señor Samo Sarkisian, de la Asociación Cultural Shar-yum, el señor Evaristo Iglesias, de la Dirección Nacional de Migraciones.

A su llegada, el Presidente de la Nación fue recibido por una Comisión de Recepción especialmente designada, con la cual se dirigió hasta el foyer del 4º piso donde se sirvió un cóctel, al tiempo que los representantes de las distintas instituciones que integran la colectividad presentaban sus saludos al primer mandatario.

Tras esto, el doctor Alfonsín y sus acompañantes se trasladaron al Salón Tutundjian y tomaron ubicación en las mesas especialmente designadas. Inmediatamente se inició el acto con el canto del Himno Nacional Argentino entonado por el Coro Arax bajo la dirección del maestro Jean Almouhian.

Finalizando el canto de la canción patria, usó de la pa-

labra el señor Eduardo Seferian, quien lo hizo para manifestar el apoyo de la comunidad armenia al restablecimiento de las instituciones republicanas, a la vez que expresar su reconocimiento a "esta hospitalaria nación que supo abrir sus puertas a los primeros inmigrantes para ofrecerles sin condicionamiento alguno la posibilidad de vivir, trabajar, formar sus hogares y desarrollarse en

Hizo, asimismo, directa referencia al esfuerzo del pueblo armenio, manifestando que "con su trabajo, su industria y su inteligencia hizo crecer a nuestra sociedad, y cuyos principios enriquecieron nuestro espíritu". En otro pasaje de su discurso recordó a quienes "llegaron a estas tierras empujados por acontecimientos dolorosos, quizás de los más duros que ha podido sufrir un pueblo

El Presidente muestra la plaqueta entregada por representantes de las colectividades, ante la satisfacción de los presentes.

paz, derechos que les eran negados en su propia Patria". El presidente agradeció vivamente las palabras del señor Seferian "palabras que a veces son necesarias -dijo-, sobre todo cuando en circunstancias como las que vivimos pareciera que no hubiera nadie que reconociera una cosa buena, por lo menos".

todo, como fue el Genocidio de los años 1915 al 1917".

"Hoy -señaló el Dr. Alfonsín- estamos en un país en el que están respetados los derechos humanos, y es uno de ustedes -dijo mirando hacia el Juez Arslanian- el que, desde la Justicia, como corresponde, vela por el cumplimiento de todas las normas de un estado de derecho".

Finalizando su alocución, el Presidente manifestó: "...hoy podemos decirles, yo a mi abuelo gallego, ustedes al padre o abuelo armenio, simplemente, que tuvieron razón, y agradecerles

El Vicepresidente de U.G.A.B., señor Haig Shahinian saluda al Presidente Alfonsín.

que en el esfuerzo mayúsculo de abandonar paisajes queridos, afectos y familias, hayan elegido estas costas para venir a desarrollar la nueva familia y enriquecer a la sociedad argentina".

A continuación, el Coro Arax y la solista Nuritsa Kasabian brindaron un concierto de canciones armenias, entre las que intercalaron el tango "Clavel del Aire", de Juan de Dios Filiberto, como homenaje al ilustre huésped, siendo muy aplaudidos por la numerosa concurrencia.

La bendición de la mesa por Monseñor Pouniatian y Monseñor Boghossian, señaló el comienzo de la Cena, que se desarrolló en un cli-

ma de gran cordialidad y singular animación. Hacia el final, dos representantes de la juventud armenia, Ana María Balian y Sandra Abu Hayatian, hicieron entrega al Presidente de una plaqueta recordatoria, con motivos armenios.

La noche estaba cumplida. Un aire de singular afecto y cordialidad llenaba todo el ambiente; y el Presidente se retiró llevándose en la retina la mirada y el gesto afectuoso de los miembros de una pujante colectividad, y en oído los cálidos y sostenidos aplausos de quienes remarcaban así el agradecido motivo que los había convocado junto al Primer Ciudadano argentino.

El señor Eduardo Seferian durante su disertación. Aparecen en la foto el Sr. Hayatian, el Dr. Alfonsín, Monseñores Pouniatian y Boghossian, el Sr. Ekshian.

Jean Almouhian, la solista Nuritsa Kasabian y los integrantes del Coro Arax, durante su actuación en la fiesta.

El Dr. Alfonsín saluda a representantes de la juventud armenia, señores Alex Brahamian, Roberto Tchokaklian y Mihran Dicranian, miembros de la Liga de Jóvenes de la U.G.A.B.

La Cátedra de Armenio de la Universidad de San Pablo en el Vº Congreso Internacional de Asoc. Latinoamericanas de Estudios Afro-Asiáticos

El domingo 6 de setiembre arribaron a Buenos Aires las autoridades de la Cátedra de Armenio de la Facultad de Filosofía, Letras y Ciencias Humanas de la Universidad de San Pablo. La delegación integrada por el Prof. titular Dr. Yessai Ohannes Keroujian, la profesora adjunta Dra. Beatriz Diniz y el Arq. Carlos Alberto Kher-

lakian fue recibida en el aeropuerto de Ezeiza por una comitiva de la Asamblea Interinstitucional Armenia de la Argentina, encabezada por su secretario general el Sr. Haig Shahinian, acompañado por los Sres. Sarkis Kavukian, Dr. Alejandro Semizian y el Ing. Meguerdich Anak.

Los prestigiosos visitantes

participan del Vº Congreso Internacional de Asociaciones Latinoamericanas de Estudios Afro-Asiáticos que se inauguró en esta capital el lunes 7 de setiembre, organizado por la Facultad de Filosofía de la Universidad de Buenos Aires.

Durante este Congreso que durará hasta el 11 del corriente el Dr. Keroujian, juntamente con la Dra. Diniz, expondrán sobre el tema "El perfil histórico de la mujer armenia", y a su vez el Arq. Kherlakian disertará sobre "La Causa Armenia y sus relaciones internacionales".

DESDE HACE

25 AÑOS

Cabildo 3443/7 - Capital

T.E.: 70-8143

AHORA TAMBIEN
* PAPELERA
* EMBALAJE

Terminó la restauración de la iglesia de Nairi

Considerada monumento de la antigüedad, la Iglesia Zoravar, construida en el siglo VII y ubicada en el Distrito de Nairi, acaba de ser totalmente restaurada. Iglesia considerada única en su género, Zoravar ha pasado a ocupar un lugar preponderante entre las bellezas culturales que, en adelante, podrán visitar los turistas que viajen a Armenia. Y se calcula que para fin del corriente año podrán habilitarse otros 17 monumentos de la arquitectura antigua, entre los que se citan el Conjunto Vanavan, del siglo X, a orillas del Lago Sevan, Monasterios, Iglesias y Capillas de la Edad Media.

Por la cantidad de monumentos de la antigüedad con que cuenta Armenia, puede decirse de esta República que es un "Museo al Aire Libre".

Por la cantidad de monumentos de la antigüedad con que cuenta Armenia, puede decirse de esta República que es un "Museo al Aire Libre".

Hovannisian dedicó también mucho tiempo a la educación de las nuevas generaciones, dejando tras de sí a numerosos especialistas preparados en los campos de la ciencia.

El centenario de Ashot Hovannisian

Recientemente fue conmemorado el centenario del nacimiento de Ashot Hovannisian, por parte de los medios científicos locales. Académico de la Academia de Armenia y especialista en la

esfera del pensamiento social armenio del siglo pasado, Hovannisian colaboró en la prensa, además de publicar numerosos trabajos sobre el movimiento liberador del pueblo armenio.

Hovannisian dedicó también mucho tiempo a la educación de las nuevas generaciones, dejando tras de sí a numerosos especialistas preparados en los campos de la ciencia.

Elaboración de nuevas biotecnologías

Mediante la formación de un nuevo centro científico, creado en base al Instituto de Zoología de la Academia de Ciencias de Armenia, habrán de unificarse los esfuerzos de botánicos, zoológicos y microbiólogos en la elaboración de nuevas biotecnologías. Ello permitirá acelerar la implantación en la producción agrícola de métodos que permitirán lograr nuevas especies de vegetales y razas de animales, mejorando la ingeniería genética así como los preparados biológicos activos.

Mediante la formación de un nuevo centro científico, creado en base al Instituto de Zoología de la Academia de Ciencias de Armenia, habrán de unificarse los esfuerzos de botánicos, zoológicos y microbiólogos en la elaboración de nuevas biotecnologías. Ello permitirá acelerar la implantación en la producción agrícola de métodos que permitirán lograr nuevas especies de vegetales y razas de animales, mejorando la ingeniería genética así como los preparados biológicos activos.

Mediante la formación de un nuevo centro científico, creado en base al Instituto de Zoología de la Academia de Ciencias de Armenia, habrán de unificarse los esfuerzos de botánicos, zoológicos y microbiólogos en la elaboración de nuevas biotecnologías. Ello permitirá acelerar la implantación en la producción agrícola de métodos que permitirán lograr nuevas especies de vegetales y razas de animales, mejorando la ingeniería genética así como los preparados biológicos activos.

Desarrollo de instrumentos electrónicos

Armenia ha emprendido, en la ciudad de Leninakán, una efectiva construcción de instrumentos y de la industria electrónica, las cuales tienden a duplicar el volumen de producción industrial de la ciudad.

Leninakán, una ciudad

con máquinas para aserrar piedras y trabajar metales, encara ahora la producción electrónica, sin desatender el plan general que presta particular atención a la construcción de viviendas, al perfeccionamiento del transporte y la restauración del vedado histórico-arquitectónico "Kumairi" en el centro del antiguo Alexandrópolis -anterior nombre de la ciudad- donde se encuentran monumentos arquitectónicos únicos en su género.

Armenia ha emprendido, en la ciudad de Leninakán, una efectiva construcción de instrumentos y de la industria electrónica, las cuales tienden a duplicar el volumen de producción industrial de la ciudad.

Telas esterilizadas pos-operatorias

El organismo afectado al reconocimiento de inventos y descubrimientos, acaba de reconocer como invento de la República de Armenia una tela esterilizada, adhesiva, denominada "Diplen", obtenida a través del trabajo mancomunado de médicos y químicos.

y químicos.

Esta tela es especialmente apta para el período posoperatorio, cuando aparecen microgrietas en tejidos intestinales, junto a las suturas, y se convierten en focos de infección.

"Diplen" está constituida por una película de dos capas, cuya parte inferior se disuelve en un medio líquido. En la capa que se aplica al órgano lesionado se introducen sustancias biológicamente activas que tienen propiedades curativas.

Preservando la salud de los obreros

La Planta de Aluminio de Erevan acaba de construir un establecimiento sanitario para sus trabajadores en un pintoresco paraje de las afueras de la Capital, el que fue costado con parte de los beneficios obtenidos por dicha industria. Dicho establecimiento cuenta con Departamento de Fisioterapia, Salas de Cine y Deportes, así como una piscina y Biblioteca.

Todas las importantes empresas industriales armenias construyen ahora casas de descanso, pensionados, sanatorios y establecimientos sanitarios para su personal.

El tratamiento y estadía, que son accesibles a todos los trabajadores, son costeados por los respectivos sindicatos.

de descanso, pensionados, sanatorios y establecimientos sanitarios para su personal.

El tratamiento y estadía, que son accesibles a todos los trabajadores, son costeados por los respectivos sindicatos.

Cuentos de Isahakian en idioma árabe

Los famosos cuentos del poeta Avedik Isahakian han sido vertidos al idioma árabe y serán publicados por la editorial Arco Iris, de Moscú.

Asimismo, dicha editorial publicará en idioma inglés, francés, checo y sueco, una edición comentada de los hermosos y pintorescos lugares de Ereván, capital de Armenia.

Asimismo, dicha editorial publicará en idioma inglés, francés, checo y sueco, una edición comentada de los hermosos y pintorescos lugares de Ereván, capital de Armenia.

La canción une a los pueblos

A sala completa el Coro "Together With a New Song" (Juntos con la nueva Canción), procedente de Boston (USA), interpretó juntamente con el Coro Juvenil local "Haieren", un concierto con obras de compositores clásicos y modernos.

"Llegamos a esta tierra para contribuir al fortalecimiento de las relaciones amistosas entre nuestros pueblos -dijo la Directora del Coro bostoniano Janet McGee. Antes de llegar a Erevan visitamos otras ciudades y en todas partes encontramos amigos."

U. G. A. B.

ARMENIA 1322 - BS. AS.

773-2820 y 772-2617

APERTURA OFICIAL DEL AUDITORIO "GULASSERIAN" DEL COMPLEJO "ALEX MANOOGIAN"

bajo la presidencia del

Sr. BERDJ SETRAKIAN

(Secretario de la Comisión Central de la U.G.A.B. Mundial - EE.UU.)

Domingo 13 de Setiembre, 12.00 Hs.

COMISION DE DAMAS

Martes 22 de setiembre 14,30 Horas

Te invitamos a pasar la tarde con nosotras,

viendo la película

"Sol de Medianoche"

Después de la proyección, como siempre, compartimos un rico café

Miércoles 30 de setiembre

14 Hs. en punto

"Clase Especial de Cocina"

dictada por la señora Rosa A. de Sarafian

Menú: Subereg

DOMINGO 13 DE SETIEMBRE

Bendición de la Agrupación Scout

"General Antranik"

(Iglesia San Gregorio El Iluminador)

11.00 Horas

FIESTA DE LA PRIMAVERA

con salsa tropical, cerveza y maní... libre!!!

Sábado 12 de setiembre

22.00 Hs.

Asesoría técnica de riesgos industriales y contratación de seguros generales

Operamos hace más de 20 años con las mejores compañías del país

BONIFICACIONES Y REINTEGROS A LA COLECTIVIDAD

BME. MITRE 777 7° B. Capital T.E.: 49-1942/1886

Que no hayan muerto en vano...

Continuando con la publicación de las opiniones que sobre el Genocidio Armenio nos envían nuestros lectores, insertamos aquí la del señor Georges Chadarevian.

Me llamo Georges Chadarevian, hijo de Ohannes Chadarevian y de Takouhi Samilian. Mi padre era hijo de Sara y mi madre nieta de Jatún, las dos hijas de DEDE Toros, es decir eran las hermanas de Kevork, Avedis, Hagop y Haroutioun Kerlakian. Esta presentación la hago para hacerme conocer más familiarmente por mis compatriotas marashitzi.

La lectura del artículo del señor Jorge Vaneskeheian, publicado por "Sardarabad", sobre la matanza de los armenios en el año 1895, me hizo recordar la muerte de mi abuelo, víctima de la horda turca en este año.

Reconfirmando lo dicho por el señor Vaneskeheian,

el Sultán Rojo (lo llamaban así porque tenía las manos manchadas de sangre de armenios y de otros pueblos, calificativo dado por los europeos a ese sanguinario), Abdul Hamid, había ordenado la matanza de los armenios, las masacres comenzaron en Marash en el mes de octubre y continuaron en otras ciudades y terminaron en abril después de la derrota infligida a las tropas turcas por los armenios de Zeitún que, provocados por estas matanzas, se habían sublevado en contra del gobierno del Sultán.

Ese día los armenios empezaron a esconderse en sus casas ante el peligro inminente de ser degollados por los turcos. Fue así, entonces, que mi abuelo acomodó o escondió a sus hijos Oghannes (mi padre) y Krikor (mi tío) en el fondo de la casa, mientras él y mi abuela aguardaban en la parte de-

lantera de la casa a sabiendas de lo que iba a suceder. Mi padre y mi tío rogaron a mi abuelo que se uniera a ellos en el escondite, pero él les respondió: "Hijos están quemando la casa del vecino, la nuestra está bien cerrada, no teman, no ocurrirá nada".

Pero no fue así, los turcos rompieron la puerta, mi abuelo les preguntó a quién buscaban, ellos le respondieron que querían matar al GAVUR (GAVUR palabra de origen árabe significa sacrilego, este término puede parecer una simple agresión verbal, pero debemos ubicarnos en el contexto físico en que esto tenía lugar; en Medio Oriente el peor insulto que puede hacerse a una persona, es agredirla en su Fe), y él dijo "estoy listo", los salvajes le vaciaron el revólver en el pecho y mi abuelo cayó con el crucifijo en la mano, en grave estado.

Atras de estos criminales vino la horda de salvajes y con hachas y cuchillos lo ultimaron.

Así murió mi abuelo, inmolándose por sus hijos, y como él, ese día fueron asesinados muchos hombres, digo hombres porque a mi abuela no la tocaron, la orden dada por el Sultán Rojo era matar a los hombres solamente, o sea la semilla, la columna vertebral de los hogares armenios, todos santos, inocentes y pacíficos seres humanos.

Aprovecho esta cruda y cruel primera desgracia de mi familia armenia para exponer al lector mis reflexiones que mi razonamiento me dicta:

Si ADAN, el primer hombre creado por DIOS, puro e inocente, hubiese sabido que su hijo ABEL iba a ser víctima de la cuchilla de su hermano CAIN, probable-

mente le hubiese puesto en guardia y quizás enseñado la mejor manera de cuidarse y defenderse.

El mundo creció y se multiplicó y con él se multiplicaron los Caines y los Abeles.

Nuestra nación y sus súbditos, vieron en el Cristianismo que adoptaron algo bueno para sí y para toda la humanidad.

El Evangelio nos dice dar la otra cara, pero hay que entender bien esto de dar la otra cara.

La vida nos fue dada para cuidarla, Dios es el único Dueño de sacarla cuando llega el momento, el no defenderla y sumisamente dejarse degollar por el carnicero sediento de sangre de sus semejantes, es lisa y llanamente igual a un suicidio, es decir no cumplir con el mandato de nuestro Creador. Por ende todo ser humano, ante la proliferación de los Caines debe y le es imperativo, para cumplir con la voluntad de Dios, por la vida que le fue confiada, prepararse para cuando el momento llegue y defenderla.

Hoy los armenios formamos una red que traspasa todos los horizontes, demostrando al mundo con nuestro trabajo, inteligencia, perseverancia y tenacidad, que nuestra Armenia no ha

muerto. Son muchos los hombres armenios de renombre mundial que se destacan en todo el orbe y en todos los ámbitos: político, cultural, artístico, educativo, deportivo, musical, comercial, industrial, financiero, científico etc... Cada uno de ellos brilla como astro en el contexto mundial, provocando todos los días la envidia de Turquía y de su pueblo salvaje, demostrando pacíficamente que jamás podrán destruirnos ya que no han podido vencernos no con la violencia salvaje, mucho menos podrán con nuestra capacidad.

Nuestra meta debe consistir en formar un frente de batalla distinto al que forma el salvaje turco, un frente mucho más fuerte e invencible, destacándonos en cada tarea que hagamos de cualquier índole que sea, esforzándonos por ser los mejores, para llegar a exigir justicia por la causa Armenia, devolviendo su identidad a la tierra de nuestros antepasados, nuestra tierra. Porque, de lo contrario, habrán muerto en vano y eso es lo que nunca debemos permitir.

Georges Chadarevian
Correa 2017 - Capital
T.E.: Part. 70-7073
Com. 961-4936

El por qué de las palabras Hogar

Tiene relación con fuego, y arranca de aquellos días, hace miles de años, en que el hombre descubrió la llama que le permitió encender el fuego que calentaría sus frías cavernas. Desde ese momento el culto al fuego (focus, en latín) fue la preocupación del hogar (fogar). O sea, mantener viva la llama que daba calor al lugar donde el hombre vivía con los suyos. Hoy, esa prehistórica interpretación de hogar (fuego material) se ha espiritualizado, ya que hogar es el cariño mismo, el sagrado fuego del amor que vivifica a la familia.

Danzas por el Conjunto "Nairi"

La Sociedad Beneficencia de Damas Armenias de Sud-América han programado un Festival Artístico a realizarse el sábado 19 de setiembre,

bre, a las 21 horas, en el Auditorio de Nuestra Señora de la Misericordia, ubicado en Virrey del Pino y Cabildo, de esta ciudad. En la oportunidad actuará el Conjunto de Danzas y Música Nairi.

Señor Empresario:

En el silencio y la penumbra, el enemigo trabaja contra nosotros. Piense y haga pensar. Difunda "Turquía Estado Genocida" de Pascual Ohanian. Reservas al: 795-7063.

Merceril S.A.

Larrea 237. Capital

T.E.: 48-9343

JOTOR SA

INVERSORA - FINANCIERA

La Empresa Líder del Mercado Inmobiliario

CENTRAL: Av. Callao 836
BELGRANO: Av. Cabildo 200
CABALLITO: Av. Rivadavia 4309
VICENTE LOPEZ: Av. Maipú 1601

T.E. 41-8671/6093/5312
T.E. 771-4695 - 773-2748
T.E. 981-4536/3288
T.E. 795-0934

DIVORCIO VINCULAR

Dr. Eduardo Dante Asilian

Lunes - Miércoles - Viernes 18 a 20 hs.

Montevideo 536, 4º Piso "B"

Cap. Fed.

T.E.: 40-4378

Lutufyan Hnos. S.A.

Fábrica de pañuelos y toallas
Estamperías
y tintorerías de hilados

Larrea 738

Cap. Fed.

Francia 275 San Martín (Pcia. de Bs. As.)

JUAN CARLOS EKMEKDJIAN

Wonder Travel s.r.l.
Empresa de Viajes y Turismo

LEGAJO 4053 RES. 241/B4

Precios Especiales: ITMA '87

SARMIENTO 1469 10º D
1042 Buenos Aires, Argentina
Tel. 49-6308 Tlx. 23866 Wonder Ar

Partido Armenagán

Las relaciones
interpartidarias

VACHE GHAZARIAN

Traducido por Dicrán Kahvedjian

Quien reflexione acerca de la relación entre los partidos Henschakian y Tashnagsagán con los armenaganistas, podrá notar que las fuentes no dicen casi nada acerca de la relación armenagán-henschakian. Solamente Egarian señala que la relación de los armenagán con el tashnagsutiún son más estrechas que con los henschakian, refiriéndose al período previo a las heroicas luchas. (1).

En consecuencia aquí nos vemos obligados a centrar nuestra atención sobre las relaciones armenagán-tashnagsagán, después de hacer notar que, mientras que el partido Henschakian desplegaba su prédica socialista en la provincia Armenio-Occidental y se dedicaba a actividades demostrativas, el armenaganismo mantenía, con respecto a aquel, la misma posición que había adoptado en el caso del tashnagsutiún.

El partido armenagán ya estaba suficientemente extendido y arraigado en una serie de regiones de Van, Vaspuragán y Aterpatagán, cuando las actividades henschakian y tashnagsagán, comienzan, sucesivamente, a penetrar en esas regiones.

En la etapa inicial, los armenagán, partiendo de su credo programático de formar una fuerza interna dentro del pueblo, y del principio de impulsar la labor revolucionaria, con la cooperación de todos los sectores, se muestran complacientes con respecto a algunos revolucionarios y con diferentes organizaciones, e incluso los apoyan.

Esta actitud complaciente, que es una demostración de su característica tolerante y de no tener ambiciones excluyentes, se explica tal vez con el hecho de que los nuevos activistas y los combatientes manifiestan tolerancia y cautela en tanto no cuenten con un respaldo poderoso. Y, en el más exacto

sentido de la palabra, ellos no pudieron tener un respaldo de esa índole hasta 1896, sobre todo en Vaspuragán, donde la mentalidad dominante era armenagán. (2).

Es decir, la mayoría comparativamente de la armenidad consciente de esa región había comprendido el acercamiento del armenaganismo con respecto de la lucha de liberación nacional.

Las pruebas nos demuestran que, por ejemplo, el fundador del tashnagsutiún en Van, Bedo, (Aleksander Bedrossian), ingresó a Van por intermedio de los armenagán (3). El monasterio de Derik, ubicado sobre la frontera turco-persa, y que era una de las principales bases de los armenagán, había sido puesta de buena gana a disposición de los combatientes tashnagsagán, que eran solidarios con los armenagán y raras veces tenían pleitos entre sí. (4)

Al principio Bedo mantiene en secreto su filiación política, y preocupado por la idea de crear un respaldo, procura establecer estrechas relaciones con los armenagán (5). Manifestando una actividad seria y circunspecta logra la simpatía de los armenagán e, incluso, en 1892 es enviado por los armenagán a Tiflis, a la Asamblea General de la Fed. Rev. Armenia. (6).

En esa Asamblea, y dando curso a la invitación de la Fed. Rev. Armenia, participan Krikor Beozikian y Karekin Manuguian, como representantes plenipotenciarios del Partido Armenagán, con el propósito de llegar a un acuerdo, pero éste no se logra, ya que el tashnagsutiún "exigía someterse, prácticamente, a todas sus disposiciones, como organismo central."

Naturalmente, esta pretenciosa exigencia es rechazada..., los nuestros exigen únicamente ser ayudados y no inmiscuirse en sus actividades internas lo que es

rechazado por los tashnagsagán, entre los que es muy alto, más que ninguna otra consideración, el ego partidista...". (7).

A su regreso de Tiflis, Bedo manifiesta, ya abiertamente, su condición de tashnagsagán y en la primera oportunidad atrae hacia su partido a Vosgán Nazar, Vazkén (Dikran Deroian), que fue uno de los más importantes activistas del tashnagsutiún en Van) y seis grupos de los armenagán radicales, poniendo así las bases del círculo tashnagsagán de Van. Esto trae como consecuencia la ruptura de las relaciones entre Bedo y los armenagán. (8).

Es llamativo que el tashnagsutiún trata de crecer en el fértil campo creado por los armenagán y en desmedro de estos. sobre todo si se considera que los armenagán radicales encuentran pormenores enfervorizantes en los métodos y la prédica tashnagsagán.

Después de esta ruptura, los armenagán, aparentemente, pasan a desplegar una labor que impida la expansión del tashnagsutiún, labor que se limita simplemente a la prédica, sin hacer uso de la fuerza, sobre todo al ensancharse el abismo que existe entre la mentalidad y los métodos de los armenagán y los tashnagsagán. (9).

Ese trabajo se desarrolla hasta las vísperas del Gran Acontecimiento. El 15 de febrero de 1896 Bedo escribía: "Aved (Avedissian), recién salido de la cárcel ha recurrido a todos los medios desagradables para confundir a nuestros grupos en la ciudad, denigrando al tashnagsutiún y haciendo correr el rumor de que estos tienen la intención de hacer una masacre, y los arrastra hacia los armenagán..." (10).

- (1) - A. Egarian, obra citada, pág. 41.
- (2) - V. Papazian, obra citada, pág. 119.
- (3) - A. Egarian, obra citada, pág. 38.
- (4) - A. Tarpinian, obra citada, pág. 40.
- (5) - Rupén, obra citada, pág. 84.
- (6) - A. Egarian, obra citada, pág. 38 y 41.
- (7) - A. Egarian, obra citada, pág. 41.
- (8) - Rupén, obra citada, pág. 85.
- (9) - A. Tarpinian, obra citada, pág. 45.
- (10) - Materiales para la historia de la Fed. Rev. Armenia, Tomo II, pág. 24.

Berge Setrakian en Sudamérica

Ya se encuentra en Sudamérica el Secretario General de la U.G.A.B., señor Berge Setrakian, quien durante su visita a Buenos Aires inaugurará el Auditorio GULASSERIAN, de la Unión General Armenia de Beneficencia, a realizarse el próximo domingo 13 a las 12. Posteriormente se servirá un almuerzo.

Cine-debate "Mi padre no llora"

Con este título, el Grupo de Mujeres "Esperanza", auspicia el Cine-Debate que tendrá lugar el Jueves 17 de setiembre, a las 17 horas, en el local de la Organización de Damas del Centro Armenio, calle Armenia 1353. La entrada será libre.

Nuevo Presidente de U.G.A.B. Norteamericana

El sábado 15 de agosto se reunió en Asamblea General Ordinaria el Consejo de la Unión General Armenia de Beneficencia, con sede en los Estados Unidos de Norteamérica. En la oportunidad fue elegido Presidente de dicho Consejo el abogado Dr. Richard McOmber.

Exposiciones

• Pintura:

TOROS GURLEKIAN, en la Casa de la Provincia de Buenos Aires, Callao 237, Capital.

EDUARDO MARKARIAN, en el hall del Banco Roberts (Suc. Once), Rivadavia al 2400, Capital.

= -PROFESIONALES- =

MEDICOS

Dr. Sarkis Balassanian
Jefe División Cardiología
Hosp. J. Pirovano
(Electrocardiograma Ergometría - Holter - Ecocardiografía)
Callao 531 - 1° C - T.E. 40-7589

Dr. Jorge L. Balassanian
Médico Unidad Coronaria
Hosp. J. Pirovano
Urgencias: T.E. 701-6137

Dr. Teodoro Yacoubian
Cirugía Plástica • Estética y Reparadora
Jefe de Trabajos Prácticos de Cirugía de la Univ. del Salvador
Esmeralda 977 7° 15 - Cap. - T.E.: 312-4508 - Part. 77-9003

DANIEL E. BALASSANIAN
Traumatología y Ortopedia - Artrosis - Artritis - Reumatismo
Cons. Callao 531 - 1° C
T.E.: 40-7589

URGENCIAS
T.E.: 784-0701

DENTISTAS

Dr. Pedro Balassanian
Lun, miér. vier. de 15,30 a 20,00
TARJETA "VISA"
Corrientes 2221 2° "C"
T.E.: 47-1443

Dr. Daniel Vaneskeheian
Odontólogo
Lun. y miér. 17,00 a 20,00 hs
Virrey Loreto 2446 3° B
T.E.: 782-3976 / 35-6530

ESCRIBANOS

Dr. Roberto Folatlian
Contador Público Nacional
Impuestos y Sociedades
Sarmiento 2068, Piso 3°
T.E.: 953-4681

Gregorio Hairabedian
Escribano
Av. Roque S. Peña 570
Piso 3° - T.E.: 33-5761

Para las cuatro estaciones
y todas las edades

Lanas "Hetiesia"

Conversaciones sobre la historia del pueblo armenio

POR EL PROFESOR RAFAEL ISHJANIAN
Traducido por Diana Dergarabedian

XXIV

Tras el reinado de Ara I

(segunda parte)

El rey armenio se preparó en el fuerte de Van-Dosb. Teglatfalasar rodeó el fuerte con todas sus fuerzas, pero no logró ocupar la ciudad. Saqueó los poblados vecinos e invadió algunas provincias del Reino Armenio del Ararat.

Desde hacía mucho tiempo, los armenios no se enfrentaban a una derrota semejante. Sin embargo, ésta no fue definitiva, ya que Sargur II logró reconstruir todo lo destruido por su enemigo y formó un nuevo ejército.

Los asirios se vieron obligados a hacer una nueva invasión contra Haik, hacia el 735 antes de Cristo. En uno de esos enfrentamientos, el rey armenio perdió la vida. En seguida asumió el poder su hijo, Rusha I, cuya primera medida fue reorganizar y fortalecer el ejército armenio, cambiando algunos dirigentes, que eran sospechosos de deslealtad, por otros de su confianza.

Por sobre todas las cosas, Rusha I trató de mantener relaciones amistosas con Asiria, país que día a día se fortalecía más. El rey armenio aprovechó los años de paz para desarrollar importantes trabajos edilicios en el reino. Hizo construir fuertes y un importante templo en la ciudad de Artini, centro de la fe

de los armenios, a orillas del lago Seván.

Rusha I era -además de rey- sacerdote, por eso, en calidad de tal, realizó muchos peregrinajes al templo de Haig en Artini. Ofreció muchos sacrificios al dios armenio y organizó festivales para los habitantes del lugar. El rey armenio dejó testimonios de todos estos hechos en las inscripciones cuneiformes, realizadas en lengua asiria y en hurrita moderno, que fueron halladas en Topudzava.

El Reino del Ararat recobró todo su antiguo esplendor, aunque pronto lo asoló una nueva catástrofe. En el 722 antes de Cristo, asumió el poder de Asiria Sargón II, monarca poderoso y traicionero, quien -estratégicamente- colocó sus espías en Armenia. Estos agentes, periódicamente y por carta, le informaban sobre todo lo que acontecía en el reino. El rey asirio había logrado convencerlos de traicionar a sus connacionales, para engrosar las filas de su ejército.

Receloso, Rusha I removió de sus puestos a algunos de los comandantes de su ejército que le resultaban sospechosos, y en su lugar colocó a otros hombres de su confianza. A pesar de ello, en el último año de su

reinado, hacia el 714 antes de Cristo, el Reino Armenio del Ararat recibió la invasión del poderosísimo ejército asirio dirigido por el rey Sargón II.

Los asirios entraron a Haik; destruyeron ciudades y poblados; quemaron viviendas y se llevaron un gran botín.

Las inscripciones cuneiformes dejadas por el rey asirio nos informan que el saqueo llegó también hasta el templo de Haig, de Artini, de donde hurtaron todas las piezas de oro, plata y marfil, incluidas las estatuas de Menuá, Ara I y Rusha I, esculpidas en bronce.

En los altorrelieves que se encontraban en el palacio de Sargón II, este representó su invasión sobre el Reino Armenio del Ararat. En uno de estos altorrelieves, se ve la imagen del saqueo al citado templo. Esta referencia -además de arrojar datos históricos- sirve como modelo de la arquitectura armenia de la época.

El templo se basaba en seis columnas sobre las cuales descansaba una techumbre triangular, a dos vertientes, en la que se ubicaba el símbolo de Haig: las hojas en forma de lanza, estaban dispuestas a los dos costados de la entrada.

El saqueo y destrucción del templo de Haig representaba una gran victoria para Sargón II, ya que era un duro golpe para el rey Rusha I y su pueblo. De hecho, según las inscripciones dejadas por el rey asirio, Rusha no resistió la pérdida y se suicidó.

Hacia el 713 antes de Cristo, asumió el poder del Reino Armenio del Ararat, Ara II, quien -una vez más- reforzó el poder militar armenio.

(continuará)

La educación física de preescolares, según el método de Arakelian

A Ohanes Arakelian se le considera como persona de gran prestigio, y sus ideas pedagógicas han despertado gran interés. Lo visitan maestros de los EE. UU., Gran Bretaña, Bulgaria, la R.D.A., Checoslovaquia e Italia. Se calcula que, anualmente, más de 20 delegaciones llegan a Lenínakán para entrevistarse con Arakelian.

Durante 12 años Arakelian estudió a fondo el problema de educación física de preescolares para sacar conclusiones y sistematizar sus ideas. Pero ello no es su ocupación principal, puesto que desde hace más de 20 años ocupa la cátedra de educación física en el Instituto Superior de Pedagogía (Lenínakán).

-¿Por qué motivos se orientó hacia una esfera compleja y totalmente desconocida?

-Desde hace mucho sentí que en la educación física de los preescolares había falta de revisar algunos postulados, que era necesario rea-

lizar cambios - dice Arakelian.

En un artículo no se puede explicar en detalle el sistema de Arakelian, que ocupa todo un manual. La principal idea de este pedagogo armenio consiste en que el período más responsable en la vida del hombre es el preescolar, cuando se obtienen las principales costumbres locomotoras.

El principal método de Arakelian es la observación. El pedagogo dice que aprendió mucho de los niños. Pasaba horas enteras observándolos, procurando comprender, por los indicios evidentes y poco manifestables, lo que les gusta y lo que hacen de mala gana. En guarderías infantiles logró sistematizar los ejercicios que más interés despiertan entre los niños. Las clases de educación física se caracterizan por los juegos que requieren más movimientos, más ingeniosidad y fantasía.

(continuará)

Pan y Libertad

"¿Qué libertad tiene un hombre que se está muriendo de hambre? La respuesta es que el hombre es una situación trágica, puede ser más trágica aún que la pérdida de la libertad. Pero esto no quiere decir que se trate de la misma cuestión. Por ejemplo, no importa cuál sea la gravedad relativa que se atribuya al endeudamiento y a la constipación; un laxante no disminuirá las deudas, y los pagos no producirán "regularidad". En la escala de cosas deseables puede ubicarse al oro con una valoración más alta que la mantequilla, pero no resultará posible untar un sandwich con oro y alimentarse con él. La escala valorativa no debe confundirse con cosas de naturaleza distinta. El hecho de que circunstancialmente algo aparezca como más importante que la libertad no hace que ese algo se convierta en libertad."

Thomas Sowell

H. Yrigoyen 1426

T.E.: 795-3836/8838

Florida

Vicente López

CONTEMPORAN
Alfombras Atlántida

CORDOBA 4475
CAPITAL FEDERAL

T.E. 773-2704
774-2077

CRISTALPAR

Accesorios para el automotor
Venta y colocación en el acto
Audio - faros - bocinas - aire acondicionado
cristales tonalizados - techos panorámicos - polarizado de cristales -
Sábados: abierto hasta las 13.00

PRIMER RECITAL ANUAL

Conjunto de Danzas, Música y Canto
"ARARAT"

Lunes 9 de noviembre, 21,30 Hs.

Teatro ASTRAL

SE RUEGA NO SUPERPONER

La enseñanza del idioma armenio y la historia armenia en las escuelas primarias y secundarias de Los Angeles

La nota que a continuación brindamos está extraída de un artículo editado en el número del 4 de abril de 1987 en el periódico *The Armenian Mirror Spectator* de la Asociación Cultural Tekeyan de los Estados Unidos, que se edita en Boston. Las dificultades que allí se señalan con respecto a la enseñanza del idioma e historia armenios son análogas a las que tenemos en nuestros colegios de Sudamérica. De allí el interés que presenta este artículo basado en una investigación realizada por el *Armenian Alumni Association* y dirigida por Aram Arkun, estudiante del doctorado de Historia Armenia de la UCLA.

Hay once escuelas privadas armenias en Los Angeles, administradas por diferentes organizaciones partidarias y culturales. Una decimosegunda está siendo organizada en Hollywood por los emigrados de Armenia Soviética. Además de brindar instrucción religiosa, tener grupos estudiantiles étnicamente homogéneos y emplear frecuentemente diferentes enfoques disciplinarios y éticos del proceso educativo, estas escuelas se distinguen de la mayoría de las escuelas públicas por la instrucción que ofrecen en lengua armenia, en historia y en otros temas concernientes a los armenios...

El alumnado de las escuelas armenias de Los Angeles alcanza a 3818 estudiantes. La distribución por escuelas no es pareja. Va de los 800 a los 100 alumnos por escuela. Esta variación se explica en parte por el hecho de que las escuelas más nuevas aún están agregando grados cada año, pero también tie-

ne mucho que ver en esto los recursos físicos y financieros con que cuenta cada una.

Algunas escuelas tienen gran número de alumnos de determinado origen: Medio Oriente, Armenia Soviética, EE.UU.. Esto tiene que ver, no sólo con la filiación religiosa o política, sino también con la localización geográfica de la escuela porque los armenios nacidos en determinado lugar tienden a establecerse cerca de sus compatriotas y frecuentemente envían sus hijos a la escuela armenia más cercana.

Los armenios americanos, en general carecen de un conocimiento tan completo de la lengua armenia como el que poseen los estudiantes provenientes de Armenia Soviética o del Medio Oriente que han asistido a escuelas con instrucción en idioma armenio y cuyas familias hablan armenio en casa.

Las diferentes escuelas encaran en distinta forma el problema de los varios niveles de conocimiento del idioma por parte de los alumnos. Cuatro escuelas ofrecen clases separadas a aquellos con poco conocimiento del armenio. Otras permiten que estos estudiantes permanezcan con sus compañeros de nivel más avanzado pero les ofrecen atención adicional o clases de apoyo. También puede dividirse una misma clase en diferentes grupos y enseñanza en diferentes niveles. Esta técnica requiere un menor número de maestros. Sólo una escuela ofrece clases separadas de armenio oriental y armenio occidental. El resto de las escuelas brinda lecciones de gramática en armenio occidental pero

generalmente permite a los estudiantes usar el armenio oriental en la clase de historia armenia y en las otras materias.

Aunque los directores de escuelas manifiestan que aquellos que hablan el armenio oriental pronto se acostumbran al occidental, aparentemente, de hecho, hay cierta confusión inicial que hace que haya algún pequeño retroceso. Esta es una de las razones por la que una escuela armenia-soviética está siendo establecida.

Las escuelas armenias hacen esfuerzos para alentar el empleo del idioma armenio e interesar a los alumnos en lo que hace la cultura armenia. Cursos generales de arte, música, danzas, frecuentemente tienen profesores armenios que manejan los temas nacionales a la par de los americanos y universales. En algunos casos estos cursos son dictados parcialmente en armenio. En algunas escuelas hasta educación física se dicta parcialmente en armenio.

Además de estas clases las escuelas organizan festivales para conmemorar diferentes eventos de la historia armenia. Las afiliaciones políticas y religiosas generalmente determinan qué acontecimientos son conmemorados por cada escuela aun que algunas, como el 24 de Abril y Vartanantz lo son por todos. Obras teatrales, veladas literarias, visitas de personalidades de la comunidad armenia ayudan a aumentar el interés de los alumnos en la cultura armenia. Los estudiantes son a-

(continúa en pág. 16)

Shahan - Shahnur

(1903 - 1974)

"La retirada sin canción"

(Extracto)

¡Qué necesidad, pero qué necesidad de decir todo esto que ya tiene la palidez de haber sido repetido tantas veces!

¡Qué necesidad de ocuparse especialmente de cuestiones cuyo mejor remedio no puede constituir nunca la fuerza de las palabras! Si, este modelo no es fortuito, no es sólo el comienzo de una época; todavía en el pasado era posible ignorarlo, anular su enfermizo debilitamiento, permitiéndole cumplir su única función de multiplicar al pueblo; ahora se torna imposible serle indiferente. No porque ahora haya guerras y peleas, tampoco porque haya batallas y luchas por la supervivencia, sino porque hay algo mucho más predestinado, que perdona menos; hay algo temible, inenfrentable, cuyo nombre resuena en todas las calles; es la retirada. La retirada de los armenios. La lucha es cosa santa, las batallas a veces útiles; a partir de ellas un pueblo sale vencido o victorioso, sin embargo en los dos casos sale. Pero en el caso que produce en los espíritus y las cabezas, esta retirada borra, disuelve, hace desaparecer todo. En verdad, no son muchos los indiferentes así educados, sin embargo por allí hay multitudes burdas, dementes y retrógradas, las cuales por propia naturaleza

o por consanguinidad se parecen exactamente a sus antecesores. Como él, el primero es olvidadizo, renegador y retrógrado. Y además se forma la temible masa de los que retroceden y arrastran en la corriente al resto y a las infimas excepciones.

Están en la retirada padres, hijos, tios, esposos; se retiran la gloria, la comprensión, la moral, el amor. Se retira el idioma, se retira el idioma... Y nosotros todavía nos retiramos de hecho y de palabra, voluntaria e involuntariamente, consciente e inconscientemente, hemos pecado contra el Ararat.

Hubieron armenios que, para salvarse, pagaron con oro; otros que entregaron su creencia, su virginidad, y hubieron aquéllos que dejaron su casa, su cielo y su mundo; aún hubo miserables que renegaron de su pueblo e idioma, y héroes que dieron su sangre, su vida, su día y su sol. Y nosotros pagamos, como última salvación, aquella que vendrá: niños que podrían crecer, generaciones futuras que vendrían después de nosotros. Porque lo que vendrá será foráneo, de hecho y de palabra, voluntaria o involuntariamente, consciente o inconscientemente, hemos pecado, hemos pecado contra el Ararat...

Trad. Alejandro D. Dorumian

BABY SITER con experiencia
Sra. JULIA
T.E. 795-7073
Preferentemente ZONA NORTE

Moda Infantil-Juvenil
Nueva Colección "Damas"
Joggings • Buzos • Vestidos
de Kaloghlian Hnos.
Cucha Cucha 1770
(1416) Capital
T.E.: 58-6811

anushik

SURFING SRL.
Telas de plush-jersey-plqué-
ribb-morley-toalla-etc.
Ropa interior Varlelan
Ropa deportiva Cameron
Lavallo 2486 - Larrea 377
T.E.: 47-7390
Pueyrredon 358 (1032) Capital
T.E.: 47-1381

Confitería "Armenia"
PRODUCTOS ORIENTALES
T.E.: 71-4571 Scalabrini Ortiz (ex Canning) 1317

América
Av. Córdoba 4737 - Tel.: 772-8539/8654
EMPRESA AUTORIZADA
CON CARGO A: PAMI
Jubilados - Pensionados - Bancarios

-PROFESIONALES-

MEDICOS
Dr. Roberto Djebalian
Especialista en Cardiología
M.P. 5040 - 9 de Julio 573
CORDOBA

CONTABILIDAD IMPOSITIVA
Dr. Ricardo Delanian
Estudio Contable Impositivo
Contador Público U.N.C.
Entre Rios 263 1º 4
T.E.: 3-1141 - CORDOBA

ABOGADOS
Dr. Juan Carlos Merdinian
Abogado
Rondeau 578 T.E.: 051 45215
CORDOBA

Directivos del C.O.A.R.A. con el Senador Gass

En fecha reciente, varios directivos del C.O.A.R.A. se entrevistaron con el Senador Adolfo Gass, a fin de testimoniarse el reconocimiento de los armenios y sus descendientes, vinculados a la vida política nacional, acerca del significado que tiene el actual ejercicio democrático para el mantenimiento de las Instituciones del País.

El pueblo armenio y sus hijos, tradicionalmente identificados con la libertad y la justicia, encontraron en el Senador Gass a un viejo luchador por la misma causa, hecho que obviamente no significa sino reiterar y ratificar la tradición republicana puesta holgadamente de manifiesto por el Funcionario en todos sus actos y, fundamentalmente, en lo que se relaciona con la Causa

Armenia.

Participaron de la reunión, y aparecen de izquierda a derecha en la foto: el Doctor Pedro Boyatjian, el Sr. Esteban Djordjalian, el Arq. Jorge Boudourian, el Senador Adolfo Gass, el Dr. José María Berro Madero, el Dr. Rogelio Rodríguez y el presidente del C.O.A.R.A., Dr. Michel Karahanian.

Luego de intercambiar afectuosos saludos y mutuos deseos de éxito en las labores afines, el Senador Adolfo Gass se reiteró a las necesidades de nuestra Causa, que no es sino la causa de la paz, la justicia y el reconocimiento de uno de los hechos más luctuosos de la humanidad, según sus palabras.

Homenaje a las damas fundadoras de H.O.M.

Hace 54 años un grupo de activas damas armenias dedicaron sus esfuerzos a la fundación y sostenimiento de la Sociedad de Beneficencia de Damas Armenias en Sudamérica y a esas Damas, precisamente, la actual

Comisión Regional Sudamericana dedicó el homenaje de la celebración de este feliz aniversario, recordándolas por su nombre de pioneras y fundadoras: Satenig Poladian, Shushig Der Parsagian, Lusaper Gulessearian, Yeranuhi Baronian Arslanian, Tacuhi Dumanian. Más Melikian. Vervin Sivrian, Nvart Hekimian. Vervin Miridjian y Ashjen Tufenkdjian Seragopian. A ellas y a sus colaboradores recordó especialmente la Presidente, señora Rita Adjemian, en su discurso inaugural de la velada conmemorativa celebrada el 28 de agosto pasado en el Auditorio de la Asociación Cultural Armenia, y que contó con el auspicio de S.E. Monseñor Krikoris Pounianian.

Marash cumple 63 años

Celebrando el 63° aniversario de la Unión Patriótica Armenia de Marash, el viernes 25 de setiembre, a las 21.30 horas, habrá una Cena-Show y Baile en "Nor Marash", Armenia 1242.

Pronto restablecimiento

Formulamos nuestros votos de pronto restablecimiento para la señora Mary Cruz Tchalian de Vaneskeheian.

UNIFORMES COLEGIALES ELMAYAN

BLAZERS
PANTALONES
JUMPERS
765-5293

Los Ceibos 63 BOULOGNE

Infarto de miocardio Factores de riesgo y posibilidades de prevenir el infarto

(2ª parte)

Dr. Jorge Luis Balassanian,
Cardiólogo de Unidad de
Cuidados Intensivos Coronarios

E) Tabaco: Factor de alto riesgo por excelencia. Numerosos estudios coincidentes justifican la sospecha de que el tabaco favorece el desarrollo del infarto por mecanismos no totalmente aclarados. Parecería que la nicotina aumenta el consumo de oxígeno por el miocardio y produce también taquicardia que incrementa el trabajo cardíaco. Además al igual que el stress la nicotina del tabaco induce a descargas de catecolaminas, substancia que lesiona las paredes arteriales. Está comprobado que fumadores de más de 20 cigarrillos diarios tienen cinco veces más riesgo de desarrollar infarto de miocardio que aquellas personas que no lo hacen. Al respecto es llamativo en estas tres últimas décadas el aumento de infartos en mujeres relativamente jóvenes; el consumo de tabaco tan arraigado últimamente en ellas y los anticonceptivos orales parecería que juegan un papel decisivo para que así suceda.

F) Hipertensión Arterial:

En cualquiera de sus formas está relacionada con la producción de arterioesclerosis. La incidencia de enfermedad coronaria es directamente proporcional a las cifras de la presión arterial, en especial con la mínima o diastólica. La corrección y normalización de este alto factor de riesgo mediante medidas higiénico-dietéticas y drogas antihipertensivas contribuyen en buen grado a disminuir el ritmo de arterioesclerosis coronaria.

G) Diabetes, obesidad, aumento del ácido úrico: Son otros factores de riesgo que aunque no tienen la importancia de los anteriores, deben corregirse y normalizarse en lo posible, dado que la diabetes es un precursor de las lesiones vasculares de todo el organismo y la obesidad por encima del 30% del peso teórico produce sobrecarga del trabajo cardíaco y generalmente está acompañada de hipercolesterolemia e hipertensión arterial.

(continuará)

NOCHE DORADA

87'

CENA DANZANTE EN "SHERATON"

RESERVE SU TICKET

U.G.A.B.

UNION GENERAL ARMENIA DE BENEFICENCIA

Dr. Arturo Balassanian Escribano

Florida 716 - 2º Piso - Of. "K"

T.E.: 392-2768

Radio Llamada: 311-0056 - 312-6383
CODIGO 3136

Koulaksizian Hnos. S.A.

Fábrica de tejidos

Lima 3560. Caseros. T.E.: 750-4632/3501

Dr.

Luis H. Vertanessian

Escribano

Tucumán 1455 7º F

T.E.: 45-2649

խաբարկան

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ
 ՎԵՐՍԿՍԱԾ Է
 ԳՈՐԾԱԴՐԵԼ ՅՕ-ԱԿԱՆ
 ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ
 ՄՇԱԿԱԾ
 ԴԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՍՓԻԻՌԻԼԻ ՄԷՋ ՏԿԱՐԱՅՆԵԼ
ՀԱՅՅ. ԵԿԵՂԵՅԻՆ ԵՒ ԶԱՅՆ
ԻՐ ԾԻՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԱՌՆԵԼՈՎ
ԱՊԱՀՈՎԵԼ ԻՐ ԳՈՅԱՏԱՅԻՄԱՆ ԱՆՈՒՆԵՐԸ

Q.

Նախորդ երկու խմբագրականներով ևնթվաչա-
ցուցի՞նք այլ անբնական կացութիւնը, որուն եւ-
թարկուած է Հայց. եկեղեցին չունենալով կանո-
նագրութիւն մը, եւ երբ այսօր Ամենայն Հայոց
Հայրապետը անհրաժեշտութիւնը զգացած է կա-
նոնագրութիւն մը ստեղծելու, զարմայախօրն է կր
հանդիպի քանի մը դաշնակցական պարագլուխնե-
րու յարձակումներուն եւ անհիմն խեղաթիւրուած
վննդատութիւններուն, որոնք տարիէ մը ի վեր
սանձազերծուած է իրենց մամուլիկ մէջ (Միացեալ
Նահանգներու մէջ՝ ամօթալի ու անհակակշիռ վե-
րագրումներով եւ անվայել արտայայտութիւննե-
րով, ուղղուած Մայր Աթոռի ու անոր Գահակալի
հասցէին, իսկ Պուէկնոս Այրէսի մէջ՝ բարբախ-
տաբար առէլի զուսպ է գէշ զարգանքի շէշեր պահելու
եւ եղեսակը օրինականութիւն ցոյց տալու ճիշդ մը):

Ակնարկեցիր՝ Լառ, բէ ինչպէս ամէն տեղ,
նոյնպէս Հայց. եկեղեցւոյ մէջ կանոնադրութեան
չգոյրթեան պատճառով կրնային բազմապիսի ա-
պօրինի, անկարգ ու անկանոն արարքներ տեղի
ունենայ:

Որպէսզի հաստատենք մեր ըսածը, կը փափա-
հինք աւելի մանրամասն վերլուծել պատահած
դէպքերը:

Մեր եկեղեցույ յետեղեղեղեան շրջանի կեանքին
նայելով, իրապէս կարելի է մտահոգուիլ՝ ի տես
առէն տեսակի անկանոնութիւններու եւ անոնց
դրսեւորման: Անոնք բազմաթիւ եւ եւ տարրեր
բնոյթ կը կրեն: Նուիրապետական, բնական,
վարչական, տնտեսական, կարգապահական,
պաշտօնի իրաւազանցում, դիրքի ու եկեղեցական
ստիմանի չարաշահում եւլն:

Աստիճաբար և համապատասխան հետազոտություններով և փորձերով պետք է հասնենք նրան, որ հայկական լեզուն համարվի միջազգային լեզու:

թուրքերը օրհնականորեն հանդիմանում են ան-
կախության օրհնականությանը, որովհետև ան-
կախությունը պատճառաբանում է նաև որոշ սրբա-
նություններ, որոնք չեն կարողանում կրթությունը:

Հետեւանքներ ունեցող թերացումներ կը նկատ-
վն կարգապահականը, նիւթական անպատասխա-
նատու վերադիմումներ, ռիթմի չարաշահումը:

(ဇယား ၇ ကဲ့ ၁၅)

**ԱՐԺԱՆԹԻՆԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹՐ
ՊԱՏՈՒԵՅ ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ
ՎՍԵՄԱՇՈՒՔ ՆԱԽԱԳԱՀ
ՏՈՔԹ. ՌԱՈՒԼ Ռ. ԱԼՖՈՆՍԻՆԸ**

ՆԱԽԱԳԱՀԸ ՅԻՇԵՑ 1915Ի ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻԻՆԸ

FOTO: MARTIN KESKISKIAN

Նկարին մեջ նստած՝ Ջախեն աջ՝ Դատաւոր Պր. Լեոն Արպազեան, Պր. Արթուրո Ապու Հայաթեան, Գերշ. Գրիգորիս Եսպլ. Բուհարեան, Պր. Եղաւոր Մեփեփեան, Էկվարո Վարդան Ուպտիթ Դո-դոսեան, Արտաքին Գործոց Նախարարութեան Կրօնական Հարաւորապ խումբ Վարլու Փալմերո, Պրն. Անդրանիկ Էշեան, Պրն. Ժորժ Տալլեան, կ'ոնկնդրեն Քախազան Ափոնսինի ուղերձը:

Սեպտեմբեր 1, Երեկոյեան ժամը 10ին (22), Ամառագաղթեալի յաճախութեամբ հրաւերին ընդառաջելով, որուն կը նախապահէր Թեմայ Առաջնորդ Փեղէշ, Գրիգորիա եպս. Բունդաթեան, Արմենիա Մշակ. Ընկերակցութեան Թիֆլիսեանս արահայցելոց Արժանթիին Վսեմապարտ Լաւազահ՝ Լաւաբան Տոքթ. Խառլո Ռէքարտո Աֆօնսօն։ Ձիւղը դիմաւորեցին զաղուծիս զանազան Հաստատութիւններուն ներկայացուցիչները եւ խուռներամ բազմութիւն մը, որ ժամը 21ին սկսած անճամբեր կը պատկերէր ժամանումին։ Սրահին մէջ իրենցայ էին աւելի քան 600 Հըրաւիրեալներ, որոնք վսեմապարտ նախապահին մուտքը դիմաւորեցին որոտնդոտ ծափահարութիւններով եւ յարգալիր բացառութիւններով։ Այդ շատ հասկնալի էր, որովհետեւ իրենց միջեւ կը դառնուէր հայ դատի բարեկամ եւ մարդկային իրաւանք մեծ պաշտպան մը։ Պատուոյ սեփական շրջապատած էին, թերեւ՝ Սրբազան Հայրը, հայ Եկեղեցիի համայնքի Էկզարքարքայն Ուստուր Պօղոսեանը, Հայոց Առաքեալական Եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան ատենապետ՝ Պր. Եղուարդ Եմֆերեանը, փոխ ատենապետ՝ Պր. Անդրեանիկ Արսանեանը, Հայկական Բարեօրոյթական Ընդհ. Միութեան Պ. Ալեոսի մասնաճիւղի ատեն-

Հայաստանի Հանրապետության Պր. Անդրանիկ Էջե-
նյանի, Արմավիրի դատական
գերատեսչի առանձին անդամ
Տոթ. Լևոն Արսլանյանի
Արմավիրի պետության մաս-
նաշա գաղութի ներկայացու-
ցիչ՝ Պր. Արթուր Ապու Հա-
յաթյանի եւ իր կողակից Մի-
հրաթյո Նոյնիմ Կոմե. Ար-
մանյանի Արտաքին Գործոց
Նախարարության կրտսեր
ռաժանունից քարտուղար
Տոթ. Բալմեր, Կոն-քար-
տուղար Տոթ. Բաթթի Այա-
վա, Հ.Մ.Ը.Մ.ի ներկա-
ցուցիչ՝ Պր. Ժորժ Տաղանյան
Լիբանանահայ գործիչ՝ Պր.
Բազիլյանի եւ Հ.Մ.Ը.ի
ներկայացուցիչ Պր. Աստի-
գյուրյանի, Ի.Մ.Կ. ներկա-
յացուցիչ Ընկ. Միհրան Սա-
րաֆյանի եւ Ս.Դ.Հ. ներկա-
յացուցիչ՝ Պր. Սամո Սարգի-
սյանի:

Առաջին հերթին հնչեց Ար-
տաթիվեան քայլերգը, որով
խոսող զեկապոլիսիմասը
զահան ժամ Այվոփեանին, Ա-
րաքս երգչախումբը խմբին
գեջ յաղոդաբար Խուան Տե-
Տրու Ճիլիպէթթիօն «էլ Գյա-
վէլ տէլ Իքրէն», էտպար Յով-
հաննիսեանի «Երեւան-Էրե-
րունին», Ալեքսանտր Յարու-
թիւնեանի «Հայրենիքիս
Հնադը», սօփրան Նուրիյե
Գասպպեանի մենայադարու-
թեանը, եւ ժամ Այվոփեանի
«Ջալալիօրն»:

Ապա՝ տեղի ունեցաւ սեղա-
նի օրհնութիւնը, ձեռամբ՝
Գերշ. Գրիգորիս Եպսկ.

Բուռնաթեանի եւ Գերայ-
Վարդանի որդւոցը Պօղոս-
եանի, որով սկսաւ ընթերիի
Հիւրասիրութիւնը: Յատկա-
պէս ներկայ էին Ռատօն Նա-
սիտայր, որ ձայնափունջ
բոլոր զորազանքը, վսեմա-
շուք նախագահը պայքու-
թեան պահէն սկսած, ինչպէս-
արտասահմանի Հետ ուստի-
Հաղորդումներու ցանքը:

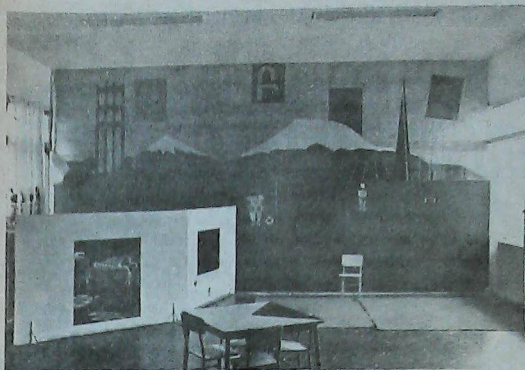
Ընթերցեք անցաւ խիստ սորո-
տաբարաւ ու սիրալիր միջոցա-
րէ մէջ, որու աւարտին յա-
տարաւ տօթք՝ Աֆօնսիոն,
գաւառոր Լեւոն Արսլանեանի
նւ օրիորդներ Անա Մարիս
Պաշինի նւ Սանտրա Ակու
Հայեաթեանի ձեռամբ հայ-
կական ձեռարուեստով պատ-
րաստուած յուշատախտակ
ստացաւ։

Նախագահը վերջին խոսողը
 եղավ ուղեորներին յուրա-
 եմ տեսա Նալոյթեան ռոտայ՝
 ողջոյնով, եւ բաւա ի մէջի աշ-
 րոյց. «...այս գիտեմ թէ ձեր
 հայրերը, ձեր մեծ հայրերը,
 եւ կամ ձեզով՝ ումամբ այս հո-
 ղերը ապաստանած էք տիրու-
 ղէպէրներ բերուողը, գծուա-
 րիմ պայմաններու մէջ, գուցէ
 դժուարագոյն, որ ժողովուրդ
 մը տառապած ըլլայ, իմն որ
 եղավ 1915-1917ի ցեղասպա-
 նութիւնը:»

«...Կը գտնուինք երկրի մը
մէջ ուր յարգուած են մարդկա-

(ဇယား ၇ ဇွဲ ၁၅)

ՀՈԳԵՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ՊԱՇՏՈՆ ԵՒ «ՓԱՆՈՍԵԱՆ» ԴԱՍԱՐԱՆԻ ԲԱՑՈՒՄ ՖԼՈՐԷՄԻ Վ. Ս. ԽԱԶ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Արուեստագետ Նկարիչ Մանուէլ Ղըրտեանի մեծադիր որմնանըկարը Ֆլորէսի վարժարանին մէջ, ճարտարապետ Փանոսեան թղթերու կողմէ:

Կիրակի 30 Օգոստոս առաւօտեան, Հոծ բազմութեան մը ներկայութեան, յաւարտ Սուրբ Պատարագի տեղի ունեցաւ Հոգեհանգստեան յատուկ պաշտօն Ֆլորէսի վարժարանի Սուրբ Խաչ Եկեղեցւոյ մէջ՝ նուիրուած ազգային բարեբաղ՝ Հանգուցեալ Սարգիս Տիարպէթրեանի մահուան 10րդ տարեելիին առթիւ, ինչպէս նաեւ վարժարանի նշանակալի բարեբարներուն Հոգւոյն:

Օրուայ պատարագին էր Արժանաւորանալոյց Առաջնորդ Գերջ. Տ. Գրիգորիս եպս. Բուրիսիան, որ յատուկ պատգամի բարոյ մը խօսեցաւ, բնաբան ունեցաւ «Երանի ողորմութիւն ընդունեալ, վասնզի անոնք ալ ողորմութիւն պիտի գտնեն»:

Սուրբ եւ անմահ պատարագի Հոգեգնացի պահուած, պատարագի Ս. Հայր, աղօթքներու ընթերցումով ուրախ տուրքութիւն կատարեց եկեղեցւոյ դպիրներէն Յովհան-

նէս Գաղանճեանի: Կրօնական արարողութեանց աւարտին, ներկայ բազմութիւնը՝ դիտարկութեամբ Առաջնորդ Հօր եւ շրջանի Հոգեւոր Հովիւ Արժ. Տ. Զարեհ Քէչ. Սահակեանի, առաջնորդեցեալ մանկապարտէզի բաժնի «Փանոսեան» դասարանը. բացումը կատարելու, այս առթիւ գետնիցում որմնակալի զործ Արժանաւորանալոյց արուեստագէտ Մանուէլ Ղըրգեանի եւ նուիրատուութեամբ Փանոսեան բոյրերու:

Ապա ներկայ բարեբար ընտանիքներն ու զանազան միութեանց ներկայացուցիչներ, վարժարանի «Եղ. Պօյաճեան» սրահին մէջ Հիւրասիրուեցան օրուայ յատուկ Հոգեհանգի, որուն միջոցին եղան սրտաբուխ նուիրատուութիւններ, ու Տէր Հօր պահպանելով վերջ գտաւ կրօնական տոյն Հանգիստութեանը:

Թ.ԹԱԿԻՑ

Ստորեւ կուտանք նուիրատուութեանց ցանկը:

Գալայեան եղբայրք՝ 750 Տոյար, Տէր եւ Տիկ. Վահագն Խարայեան՝ 2000 Աուսթրալ, Տէր եւ Տիկ. Միսաէ Գարաճեան՝ 1500 Աուսթրալ եւ համակարգիչ մը, Տէր եւ Տիկ. Պարգեւ Պարսամբան՝ 1500 Աուսթրալ, Տէր եւ Տիկ. Յակոբ Տեղութեան՝ 500 Աուսթրալ, Տէր եւ Տիկ. Նապարէ Էօրեմեան՝ 300 Աուսթրալ, Հ.Օ.Մ.ի Ռամես Մեխիայի «Անի» մասնաճիւղ՝ 100 Տոյար, Հ.Օ.Մ.ի Ֆլորես-Փոմիէժ «Աշխէն» մասնաճիւղ՝ 200 Աուսթրալ, Մի ոմ՝ 200 Աուսթրալ, Տիկ. Սիրվարդ Միսասեան՝ 200 Աուսթրալ, Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Տիկեանց Յանգիստութեամբ՝ 100 Աուսթրալ, Հայց. Առաք. Եկեղ. Պաշտօնական Յանգիստութեամբ՝ 60 Աուսթրալ, Տիկ. Միլանուշ Մոմեան՝ 50 Աուսթրալ:

ԱՐԵՒԻՄՏԱՀԱՅ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻՆ ԾԱԳՈՒՄԸ ԱՐՄԵՆԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ ԵՒ ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ 60-ԱՄԵԱԿԻՆ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ՌԻԶՈՒՆԵԱՆ

Սեպուհ (Նրումա Քեօսեան)
1882-Արաբիկի - 1908-Վաճ

1896-ի գարնան արդէն խրոմիչ լուրեր կը սկսին հասնիլ Վան թուրք պետերու մը. տաղրութեանց շուրջ Մ. Աւետիսեան գերագոյն ճիգեր կը թափէ իր Արմենական ընկերներուն հետ, զարդարելով Պարսկաստանէն տուր գէնքեր ներածելու եւ ժողովուրդին ինքնապաշտպանութիւնը պարտաւորելու համար: Վանի Հայութիւնը լայնօրէն կը մասնակցի Մ. Աւետիսեանի Հանգանակութեան կոչին: Ինքնապաշտպանութեան ծրարագիրը թրքական զաւաղիր հարուածէն առաջ կը պատրաստուի եւ յարձակման վաղորդային գործադրութեան կը դրուի:

Յունիս 3-էն 10, թուրք

խուժանն ու բանակը չեն յաջողիր ճեղքել Հայական դիրքերը: Եւ ամբողջ շաբաթ մը կռիւները կը մղուին բուն, արիւնյալ սաստկութեամբ: Թուրքերը յուսահատ կը դիմեն Վանի մէջ գործող շուրջ օտար պետութեանց հիւպատոսներու միջամտութեան՝ եւ կը խոստանան խաղաղութիւնը վերահաստատել, եթէ Հայ ռազմիկները դուրս ելլեն Վանէն ու պարսկաստան սահմանը անցնելով հեռանան թուրքիայէն: Հայեր գիտալով, որ սահմանափակ է իրենց զինամթերքը՝ կ'ընդունին առաջարկը ու կը մեկնին Վանէն:

Բայց թուրքեր չարգեցին իրենց խոստումը, ազատ անցք տալու հեռացող Հայ զինեալներուն: Անոնք երկու խումբի բաժնուած, առաջինը Մ. Աւետիսեանի առաջնորդութեամբ մօտ 800 հոգի զինեալ ու անցէին Արմենականները կը մեկնին առաջ, տարբեր ուղղութեամբ: Իսկ զանակցականներն ու հնչականները մօտ 70 հոգի, կը հեռանան միասին:

Աւետիսեանի խումբը թուրք ու քուրդ զօրքն ու խուժանէ կը պաշարուի Մ. Բարթողի մէտի լեռնադաշտի բարձունքներուն վրայ: Աւետիսեան, ինչպէս եւ իր բոլոր հետեւորդները անվեհեր քաջութեամբ կը դիմադրեն մինչեւ իրենց վերջին փամփուշտը

եւ, կը զոհուին: Կ'ազատին միայն 30 հոգիներ, որոնք յետոյ կը պատմեն իրենց եղբրական ողբականը: Իսկ զանակցական-հնչականն խումբը կը պաշարուի Գարահիսար լեռան վրայ: Ոչ ոք կ'ազատի անոնցմէ:

Ժողովուրդը դիւցազներգեց Հայ մտաւորական ղեկավարութեան ու զինեալ պայքարի զօհ երիտասարդութեան այս նահատակումը պիտարակելով նաեւ եւրոպական պետութիւնները, որոնք ողբերգական ազդեցութիւն ունեցան Հայութեան ճակատագրին վրայ: Այդ երեքէն մին էր հետեւեալը...

Մի՛ լար, մայրիկ, մի՛ լար, հայր իմ, մի՛ լար, բոյր, եղբայր սիրելիք Հայրենիքի դատին համար մեմք հոս ինկանք միասին:

... Մոսով ըսին իրաւացի է հայերուն այս բողոք, Սակայն գործով հակասեցին մեր դատաւորք անողոք...

Ուրեմն ժողովուրդը հոգեխրոմով աղաղակեց՝ մեր քրիստոնեայ դատաւորները զրօթեցին իրենց խոստումները ու մեզ մատնեցին թրքական քաղաքական:

Արմենական կուսակցութեան այս մեծաթիւ կորուստը Մ. Աւետիսեանի նման ժողովուրդի տեսականին մէջ ի-

տէպականացած ղեկավարին հետ, շատ ծանր եղաւ կազմակերպութեան ու Վասպուրականի Հայութեան համար: Մ. Աւետիսեան ազատագրական բազմաբնույթ իր մարմնաւորելու բացարձակ վստահութեամբ արժանացած էր ժողովուրդին: Ան ամբողջական նուիրումով, քաղաքական խոր հասկնալով իր ղեկավարն էր Արմենականներուն ու ժողովուրդին:

Բարեբախտաբար Արմենական ղեկավարներէն մաս մը, բարեբաղ ղեկավարածով փրկուած էր թուրքերու խոստումադրուած սպանդէն: Անոնք՝ Արմենակ Եկարեան, Գրիգոր Պօզիկեան, Գարեգին Բաղդեցեան, Մերգիս, Յովհաննէս Քանաքան Փանոսեան, Գրիգոր Արաքեցեան, Վանի ղեկավար կարճ ժամանակ առաջ ռազմամթերք բերելու համար Պարսկաստան ղրկուած էին ու հոն ձերբակալուած պարսիկ իշխանութեան կողմէ: Արտասահման կը գտնուէր նկարիչ Փանոս Թըրքմէզեան, իսկ հետագոյն՝ Աւետիսեանի խումբէն անջատուելով Վան մնացած էին Եղիշ Գունաբեան, Էսենուր Խանեան, (Հայր) Խորհրդահայ յայտնի ղեկավար Աղասի Խանեանիւն, Ռուբեն Շատուրեան եւ ուրիշներ: Ուրեմն այս ազատամեծներուն վրայ կը ծանրանար Հարիւրաւոր նահատակներու զաղափարական առաւել, Արմենական շարժումը վերակազմակերպելու եւ անաւարտ մնացած պայքարը շարունակելու պարտքը: Եւ անոնք, այս ղեկավարները, զիտակեցան ի-

րենց կողմին եւ պատասխանեցին ժողովուրդի ակնկալութեանց:

1896-ի Վանի մեծ դեպքէն ետք, Վասպուրականի ժողովուրդը տասնեակ մը տարիներ խաղաղ կեանք ապրեցաւ: Թուրքեր Մ. Բարթողի մէտի ու Գարահիսարի ջարդերէն վերջ, ուր զոհուած էին մօտ 850 մտաւորականները առաջնորդներ ու ռազմիկներ, իրենց նպատակին հասած ըլլալով, միւս կողմէ ռուսներուն միջամտութեան պատրուակ չ'աշխայնելու մտահոգութեամբ՝ պահեցին Վասպուրականի խաղաղութիւնը:

Այս շրջանին Արմենական ղեկավարներէն Վան մնացողներ իրենց գործունէութեան մէջ կարեւոր բաժին մը յատկացուցին Դաշնակցութեան յախուռն արարքներուն շարադէպ հետեւանքները չ'զոքացնելու եւ մեղմացնելու ձեռնարկներու վրայ: Բայց Արմենականներ շարունակեցին Վասպուրականի ինքնապաշտպանութիւնը վերակազմակերպելու եւ առաւելաբար իրենց աշխատանքը կեդրոնացաւ ժողովուրդի մշակութաւոր զարգացման նուիրուած շարժումներու մէջ, Անոնք ծաւալուն թափ տուին կրթական գործին, որուն ազդեցութիւնը հիմնական եղաւ Վանի ու շրջաններուն Հայութեան համար:

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ 8

ԵՐԵՒԱՆ - ՀԱԼԷՊ ՔՈՅՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԳԻՐԸԵՐ ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԸ

Գրեց ԱՐԱՅ ԳԱՆԱՅԺԱՆՆ

Ձախ՝ Սերգեյ Համբարձումյան և Տոքթ. Մուհամմեդ Ալի Հուրի, Հայկի Պետական Համալսարանի Տեսուչ:

10 Յուլի 1987-ին Սուրիա-
յան պետության հրաշքով
Հայկ ժամանեց Երեւանի
պետական Համալսարանի տը-
նային Ակադեմիկոս Սերգեյ
Համբարձումյան, իր տեղա-
կային՝ գիտությունների
ֆինանսավարչության գործա-
նախարար Արեգ Սերգեյանի
հետ: Նույն օրը, երկու ժողո-
վուրդներու Համալսարաննե-
րը ընդ հաստատություններ
հաշվող՝ Համադրոժական
Քեան պաշտոնական Համա-
ժայնագիրը ստորագրեցին
Սերգեյ Համբարձումյան և
Հայկի պետական Համալսա-
րանի տնային Տոքթ. Մահմա-
մեդ Ալի Հուրի: Այս նշա-
նակալից Համաժայնագրով
մեծ իրադրոժներու հետա-
նակար մը կը պարզուր բախ-
տակից հայ և արաբ ժողո-
վուրդներու կեանքին մէջ՝
գիտութեան և մշակութի
զարգացման և գիտութեան
ներկայացուցիչներու փոխա-
նակումի ուղիով: Նույն օրը,
երեկոյան ժամը 8-30/ին-
չ.Բ.Ը. Միութեան սրահին
մէջ, Երեւանի հայեպահայ
Հայկի

չրջմտաւարտները կազմա-
կերպեցին յիշատակի և մե-
ծարանքի երկույ մը, հովա-
նաւորութեամբ Հայկի պե-
տական Համալսարանի տնային
Տոքթ. Մուհամմեդ Ալի Հու-
րիին: Օրուան հանդիսար-
անքում կատարեց Տիւ. Եր-
ւանի Համալսարանի տնային
Տոքթ. Մուհամմեդ Ալի Հու-
րիին բացատրեց Համաժայնա-
գրին կարեւորութիւնը եւ
ժողովուրդներու մշակութա-
յին կապի զարգացման հետ-
նակար: Այս Ակադեմիկոս
Սերգեյ Համբարձումյան խո-
սեցաւ արտասահմանեան եր-
կիրներու Համալսարաններու
հետ Երեւանի Համալսարանի
մշակութային կապերու շուրջ
և բարձր գնահատեց մասնա-
ւորապէս իմաստը ու իրաւո-
րութիւնը Միջին Արեւելքի
զրաքի ժողովուրդներու հետ
կնքուած Համաժայնակին-
ներուն:

ԱՐԻ ԿՐԵԱՆ

Երեւանի «Հայաստան» հը-
րատարկատունը անցեալ
տարուան վերջին քառորդին
յոյս ընձայեց փոքր բայց շատ
ուշագրաւ գիրք մը՝ «Նախի-
ջեւանի ԽՍՀ Հայկական Յու-
շարժանները (Համահաւաք
Յուշակ)», Արգամ Այվազ-
եանի աշխատանքներով:

Այվազեան մասնագէտ մըն
է Նախիջեւանի հայկական մը-
շակութային գանձերուն: ա-
նոր կը պատկանին «Նախիջե-
ւանի Պատմաճարտարապե-
տական Յուշարձանները»
(1978), «Աղուիս» (1984),
«Ջուլա» (1984) Տարոյները,
նոյն նիւթին շուրջ 1981ին
ուսեցնելով հրատարակուած
աշխատութիւնը, և մօտ քա-
նասուն յօդուածներ: Այվազ-
եանի «Ջուլա» մասնաւորա-
բար, զոր գրախօսած էի 1985-
ին այս էջերով, բացառիկ նը-
շանակութիւն մը կը ներկա-
յացնէր այն իմաստով՝ որ կը
նկարագրէր հին Ջուլայի գե-
րեզմանատան խաչքարերուն
ահաւոր ճակատագիրը:

Ներկայ հատորով, ա՜ն իր
ուսումնասիրութեան դաշտը
կ'ընդարձակէ, ընդգրկելու
համար Նախիջեւանի այսպէս
կոչուած «Ինքնակար» բայց
Արաբիկանի ուղղակի իշխա-
նութեան տակ գտնուող մար-
զը: Այդ հայկական պատմա-
կան շրջանը, քաղաքական
պայմաններու դժբախտ դա-
տարուամբ, 1920ին ետք
բռնի հանուեցաւ Հայաստա-
նէն և դրուեցաւ արաբիկ-
ճանաչման հոգատարութեան

տակ: Մօտ 5,363 քառակուսի
քիլոմէթր տարածութեամբ
այդ հոգատար կը կազմեն
պատմական Հայաստանի
Գողթն, Երնջակ, Նախճաւան,
Ճահուկ և Շարուր գաւառնե-
րը: Բնութեամբ հարուստ, ա-
ռեւարական ուղիներու հան-
դիպման կէտ, ջրատառ հողա-
մաս՝ ուր մարդկային ընա-
կութիւնը ետ կ'ընթաց Բրիտ-
տոսէ առաջ մինչեւ երեք հա-
զարամեակ:

Այս շրջանին մէջ հաստա-
տուած են Հայաստանի հնագոյն
եկեղեցիներէն ոմանք, որոնց
շինութեանց նախաձեռնու-
թիւնը աւանդաբար կը վերա-
գրուի Թաղէս և Բարթոլի-
մէոս Առաքելներուն: Այս-
պիսի եկեղեցիներ են Աղուի-
սի Ս. Ամենափրկիչը (Բար-
թոլիմէոս Առաքել), Աղու-
իսի Ս. Քովման (Բարթոլի-
մէոս Առաքել), Աղուիսի
Ս. Գրիստափոր (Թաղէս Ա-
ռաքել) որուն որմնաշէնքա-
նէր գործն է Նուաշ Յովնա-
թանի (1680), Աղուիսի Մեծ
Աստուածածինը (Բարթոլի-
մէոս Առաքել), Վանաղի
Ս. Քովմա Վանը (Բարթոլի-
մէոս Առաքել), Եւային
Գրիգոր Լուսաւորիչի կը վե-
րագրուին այս եկեղեցիներէն
ոմանց նորոգութիւնները:

Մերայ Մաշտոց Գողթնի մէջ
ապրած է զանազան լրջանե-
րու, համաժայն Կորիւնի:
Հինգ հազար քառակուսի
քիլոմէթր փոքր տարածու-
թեան վրայ գրեթէ զիրար կը
հիմնուեն հայկական ճարտա-
պետութեան հոգատարութեան

րապետական յուշարձանները
- վանք, եկեղեցի, մատուռ,
բերդ, տուն, կամուրջ, աղ-
բուր, խաչքար եւայլն: Հա-
մայն Այվազեանի, կան 200
վանքեր և եկեղեցիներ, 60
մատուռներ և սրբավայրեր,
23 կամուրջներ, 34 հնավայ-
րեր և դամբարանադաշտներ,
41 բերդեր, 84 գիւղատեղիներ
ու քաղաքատեղիներ, 89 գե-
րեզմանատուններ՝ մօտ 23,000
տապանաքար-խաչքարներով,
և 79 զանազան յուշարձա-
ններ: Այս քանիւն մէջ չեն առ-
նշուած Ջուլայի 3,850 գեղա-
քանդակ խաչքարները:

Այվազեան կը մէջբերէ 13րդ
դարու Փրանսացի ճանապար-
հորդի մը վկայութիւնը, ո-
րուն համաժայն «այս երկրա-
մասում 7-12րդ դարերէն կա-
ռուցուած 800 հայկական եկե-
ղեցիներն ու վանքերը աւը-
նել են մինչեւ 13րդ դար»:

Նախիջեւանի շրջանը աւե-
րամի են Թաղէսի ննթալի-
ւած է 17րդ և 18րդ դարերուն
մասնաւորաբար, ենթակայ
Քրքական և պարսկական առ-
պատակութիւններու: Հայկա-
կան բազմամարդ ու չէն գի-
րեցին ու աւանները մի առ մի
լքուած են և եկեղեցիներու
ու վանքերու սրբատաշ քարե-
րը պարսիկներու և Թաթար-
ներու շինութեան: Երնջակ
միջնադարեան քաղաքը, որ 5
քառակուսի քիլոմէթր տարա-
ծութեան ունէր, ժամանակի
ընթացքին լքուած է և «19րդ
դարի կեսերին իմանալու գիւ-
ղի պարսիկ բռնակները թա-
ղաքատեղի աւերակները վեր
են ածել մշակովի դաշտերի»
(էջ 75-76):

1920էն ի վեր, արաբիկ ճան-
նան իշխանութեան լրջանին,
աւերումները կը շարունակե-
ին: Ջուլայի խաչքարներուն
հասցուած անդամներու վը-
նասին մասին նախապէս գրած
են: Այվազեանի ներկայ աշ-
խատութեան մէջ յանկուրդի
նման կը կրկնուի «...տապա-
նաքարերի գալով մօտը ծած-
կուել է հողով, տեղահան է
(Ծար. էջ 14)

Remises
Sepelios
Traslados
Jubilados, pensionados, cónyuges y filiares. sin cargo
Av. Córdoba 4902
CORALLO, CUFARO Y CIA.
T.E.: 773-2800/773-3288

Su café molido
al gusto oriental
Gran Visir
Boedo 510,
T.E.: 97-4763

**UNION GENERAL ARMENIA
DE BENEFICENCIA
INSTITUTO MARIE MANOOGIAN
PROMOCION 1988
PRIMAVERA TIROLESA EN U.G.A.B.
SABADO 19 DE SETIEMBRE A LAS 22 HS.
COMIDAS TIPICAS DEL TIROL - CERVEZA CANILLA LIBRE
BAILE CON LA MEJOR ORQUESTA TIROLESA
ARMENIA 1322 BS. AS. 773-2820 - 772-2617**

ՀԱՅ ԴՊՐՈՑԸ ԲԵՐԴՆ Է ՄԵՐ ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ

Միջին Արևելքի գաղութներուն տակաւ քաջաբայութեամբ, Արեւմտեան Եւրոպայի ու Հիւսիսային Ամերիկայի գաղութներուն են, որ իրենց մէջ կ'ընդունին ազգային հարազատ դաստիարակութեամբ հասակ առած տարբեր սեռունդներու խիտ շարքերը, նոր օրերու գաղթականները, որոնք առաջին մէկ օրէն գործի անցած են ազգային կեանքը վերականգնելու իրենց կոչը հաստատած նոր երկիրներուն մէջ՝ հինին որոնակոյ։ Անոնք գնահատելի աշխատանք կը տանին, նոյնիսկ եթէ այդ ճիգերուն արդիւնքը երբեմն գոհացուցիչ չի թուիր ըլլալ։ Նոր միջավայր, տարբեր հասկացողութիւններ, մեքենայացած կեանքի նոր պայմաններ, օտար միջնորդութիւն քաջողականութեան, ժխտական ազդակներ են, որոնք կը ձգտեն մեր աշխատանքին արդիւնքը չէզոքացնել։ Այս մասին կարելի է արտայայտուիլ այլ առիթով։

Կարեւորը, եթէ քիչ մը լաւատեսութեամբ դիտենք մեր շուրջը, պիտի տեսնա՞նք որ արթնութեան հով մը կը փչէ Հիւսիսային Ամերիկայի հայաչափ գաղութներուն վրայ, որուն շնորհիւ բազմակողմանի աշխատանքներ կը տարուին ի նպաստ ազգա-

պահպանման։ Ազգապահպանութեամբ մտաւորական, նիւթական միջոցներու եւ յարուած ճիգերու կարօտող պաշտօր մըն է, որ արդիւնաւորելու պարագային, կարելի պիտի դարձնէ թուրքերու յարձակումը, որպէսզի կարենանք պաշտպանուիլ ահաբեկութիւններէ մեր ազգային նկարագրին սպառնացող աշխատանքի յարձակումներէն։ Կատարած չկայ, որ մեր կանոնները ինչի՞ր պատճեններուն առջինահարկերը հայ դպրոցն է։

Եթէ այսօր մենք կը դիտենք ազգապահպանման պայքարի յառաջնային դիրքերուն վրայ, մեր աշխարհը բերելու նուիրական այդ գործին մէջ, բնութեան անտարակից օրէնքներուն բերումով՝ քանի մը տասնամեակ ետք պիտի ստիպուինք վաղ դնել մեր գէնքերը ու պայքարի դրօշը յանձնել մեզմէ ետք եկող սերունդին։ Այդ սերունդը պարտաստողը, զայն ազգային պարտաւորութիւններու գիտակցութեամբ ներշնչողը պիտի ըլլայ հայ դպրոցը։ Ժիշդ է որ բազմաթիւ Միջին Արեւելքին հետ, տարբեր աշխարհներ են Եւրոպան ու Ամերիկան, ուր սերունդները շատ անելի դիրքաւ կ'ընտելանան ու կը խառնուին տեղական հո-

սանքին, որուն անպայման զօժ պիտի երթայ իրենց ազգային նկարագրէն մաս մը։ Տեղական լեզուն մասամբ պիտի փոխարինէ հայերէնը՝ որպէս խօսակցական լեզու երիտասարդներուն մօտ։ Ասով հանդերձ, բացարձակապէս անընդունելի են հայ դպրոցներուն եւ ընդհանրապէս գաղութային կեանքին նկատմամբ ժխտական արտայայտութիւնները եւ չարագոյշակութիւնները։ Հայ վարժարանը հայ մանուկի հոգիին մէջ անշնչելիօրէն կը խորանէ գիտակցութիւնը հանդէպ ազգային հարստութիւններու՝ լեզու, մշակոյթ, հատաք։

Ահա հոս է հայ դպրոցին գոյութեան իմաստը, արժեքը, բացարձակ անհրաժեշտութիւնը։ Կազմակերպական ու գնահատական նիւթերու դասաւանդական գծով՝ տեղական վարժարաններու գոյակիմանքին համապատասխան դպրոց մը ըլլալէ անդին, անհնոց մըն է, որ տուած պայմաններուն ներքեւ ու տրամադրելի միջոցներու օգտագործումով՝ կը կոչէ հայ մանուկին նկարագրել հայկական կազապարտմով։ Ասիկա կ'իյրականանայ ամենէն առաջ հայ լեզուի ուսուցումով, ազգային մշակոյթի շամբումով, պապենական անանդութիւն-

ներու նկատմամբ գիտակցութեան արթնացումով ու հայ պատանիին մօտ իր ծագումին հանդէպ հպարտանքի ներշնչումով։

Ոչ ոքի մտքին մէջ կասկածի մուգագոյն ճշդիմ իսկ պէտք է ըլլայ հայ դպրոցի գոյութեան անհրաժեշտութեան (կրկնապէս)։ Չկայ ուրիշ միջոց, որուն օգտագործումով պիտի կարողանա՞նք մատուցել սերունդին հայ գանգութեանը՝ գանտեք առաւելագոյն չափով պաշտպանելով օտար պայմաններու ժխտական ազդեցութեանց դէմ։ Այսօր իսկ արդէն կը տեսնենք հայ դպրոցին մէջ դաստիարակութեան այդ շարքերէն հոգ չէ թէ փոքր թիւով ընտրեալներ, որոնք երիտասարդական շարժումներու մէջ իրենց առողջ գործունէութեամբ ի յայտ կը բերեն ապագայ հայ առաջնորդի իրենց յատկութիւնները, շնորհիւ հայ դպրոցին իրենց ջանքած ազգային կրթութեան։

Գիտակցիչ ու հայութեան ապագայով մտահոգ ժողովուրդին կը մնայ ամէն միջոցներով օժանդակել հայ դպրոցին, որպէսզի ան անխափան շարունակէ իր կենսական ու կենսատու առաքելութիւնը գալիք տասնամեակներուն նս։

Ա.Մ.

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ԴԵՐԸ ՀԱՅՆԵՐԸՆ ԼԵԶՈՒԻ ՈՒՍՈՒՅՄԱՆ ՄԷԶ

(ՄԱՆԿԱՄԱՍՈՒՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ)

ՆԱԽԱԲԱՆ

Ուսումնական օրեւ ծրագրում կը բխի ստեղծ հաւաքականութեան պահանջներէն, պայմաններէն եւ կարելիութիւններէն։ Իւրաքանչիւր հաւաքականութիւն, իր կարիքներուն կը յարմարցնէ ընդունուած փիլիսոփայական միտքեր եւ տեսարանական մօտեցումներ։ Այս վերջիններուն վրայ լինելով, ծրագրումով պատասխանատուներ կ'ստեղծագործեն ուսումնական յատուկ նպատակներ եւ այդ նպատակները իրագործելու միջոցներ։

Տրուած ըլլալով, որ հայ հաւաքականութիւնները կ'ստեղծեն այլապէս միջավայրերու մէջ, երբեմն նոյնիսկ զիրար հակասող պահանջներով, պայմաններով եւ կարելիութիւններով, միաձուլ գործադրում մը կը բախի լուրջ դժուարութիւններու։

Ուսումնական ամէն ծրագրում պարտաւոր է նկատի առնել արտող Հայ Սփիւռքը։ Այլապէս, տեղական մտահոգութիւններով պարտաւորութեան օրեւ ծրագրի, շուտով գործածութիւնէ պիտի դադրի։

որպէս ժամանակավրէպ եւ նոր միջավայրին համար անպատշաճ։ Չմոռնա՞նք, որ Հայ Սփիւռքը կայուն չէ, անընդհատ վարկ-կերտում, վիճակապայման կը փոխէ եւ այսօրու տեղականական մօտեցումով պարտաւորութեան ծրագրեր վաղ կը դառնայ, այդ իսկ պատճառով սահմանափակ։ Ուրեմն, ուսումնական ծրագրեր մը, պարտք ըլլալ առաժգան, յարմարելու՝ տեղին ու ժամանակին։

Վերջապէս, ուսումնական ծրագրում մը խարխիւր պէտք է դրուի Սփիւռքի առաջնահերթ, ընդհանրական եւ գերազդէ պահանջներ վրայ, այլապէս ժամանակի, մարդու եւ նիւթականի միտքով կը վերածուի։

Որն է այն առաջնահերթ, ընդհանրական եւ գերազդէ պահանջը, որուն վրայ պիտի խորհուրդին մեր ուսումնական ծրագրի նպատակներն ու անոնց գործադրման միջոցները։

ՀԱՅ ԼԵԶՈՒՆ

Լեզուն իր ամբողջութեամբ մէջ, լեզուն որպէս տառ, վանկ, բառ, խօսք, մտած-

մունք, ապրում, մշակոյթ, ճաշակ, գիտութիւն եւ երաժշտութիւն։

ԼԵԶՈՒ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Երաժշտական դասաւանդման գանձանք մեթոդներ, կը չեն տեսնուիր երաժշտական լեզուի եւ երաժշտութեան անբաժանելիութեան ճամբով։ Լեզուն՝ իր ծայրահեղութիւններու եւ լրացմաններու յարաբերականութեամբ, կը ստեղծէ յատուկ երաժշտական երեւելներ։ Այս երեւելները կուգան որոշ վանկերու չեղարգումէն։ Շեշտադրումի կանոնաւորութեան ձեւեր կը գտնենք մանկական յանգստութեան խաղիկներու մէջ։ Այս խաղիկներն են, որոնք աւելի ուշ երգի վերածուած, մանուկին պիտի սորվեցնեն մայրենի լեզուի ներուժները։ Ասոնց միջոցաւ մանուկը պիտի ծանօթանայ իր լեզուի ճշգրիտ չեղարգական, առողջանական եւ հնչիւնային օրէնքներուն։ Այս խաղիկներն ու երգերը պիտի զարգացնեն մանուկին մօտ՝ հարազատ հայ երգի ճանաչողութիւնը։

Ուսումնական մեր ծրագիր-

ներուն մէջ, երաժշտական բաժնի՝ որեւէ ծրագրում, պարտաւոր է ճամբայ ելլել այս հիմնական-առաջնահերթ պահանջէն։

Երաժշտական ծրագիր մը պէտք է ընդգրկէ հետեւեալ երկու բաժանումները.

Ա. - ՊԱՀԱՆՋԷ ԵՒ ՆՊԱՏԱԿ

1) Սահմանել պահանջը,
2) Թուել այն միջոցները, որոնցով հայ դպրոցները պիտի գործադրեն սոյն պահանջը,

3) Թուել կարելիութիւնները, զո՞ւրով կարող ենք իրականացնել պահանջը, իր առաջին կրթական ծրագրերը ունի, ինչպէս նաեւ զայն իրագործելու միջոցներն ու երկրորդ, կ'առաջարկենք որ ուսումնական ծրագրում մը կատարուի՝

1) Ի մի բերելով բոլոր ծրագրերն ու անոնց իրագործումի միջոցները,
2) Այդ բոլորն գտնել եւ պարտաւորութեամբ միաձուլ մը, որ կարելի պիտի ըլլայ գործադրել բոլոր հայ մանկամեծերուն եւ մանկապարտ-

ցումները պատշաճեցնել հայ մանկամեծերուն եւ մանկապարտեան ծրագրերուն հետ։

3) Առաքելայինութիւնը իրագործելու միջոցները ընտրել։

ԱՌԱՋԱՐԿ

Գիտակցելով, որ իւրաքանչիւր հայ մանկամեծ եւ մանկապարտեան, իր առաջին կրթական ծրագրերը ունի, ինչպէս նաեւ զայն իրագործելու միջոցներն ու երկրորդ, կ'առաջարկենք որ ուսումնական ծրագրում մը կատարուի՝

1) Ի մի բերելով բոլոր ծրագրերն ու անոնց իրագործումի միջոցները,
2) Այդ բոլորն գտնել եւ պարտաւորութեամբ միաձուլ մը, որ կարելի պիտի ըլլայ գործադրել բոլոր հայ մանկամեծերուն եւ մանկապարտ-

Բ. - ՏԵՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՄԵԹՈԴՈՒԿ ՄՕՏԵՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

1) Երաժշտական տեսարանական եւ մեթոդական մօտե-

«ՄԵՆՔ ԱՐԴԷՆ ՈՐԲ ԵՆՔ»

Պատգովին մէջ ժամ մը
Հանգստանալէ ետք ինքնա-
շարժ հոտեցնալը՝ երթալու
Միգպուռնի հայկական եկեղի-
ցիի սրահէ, ուր պիտի բանա-
խօսէի: Արդէն սղորդէր, եւ
ձմեռային մեզմ գուրտ մը կը
սողալը — 4րդ մտնի ինքնաշար-
ժէն ներս, մեզ մեր հասած
տեղը կ'ելկելայի:

Ընդարձակ եւ տափարակ
բաղադր մըն էր, Սիւնիէն բո-
լորովին տարբեր թէ՛ իր բնու-
թեամբ եւ թէ ձմեռնորոտու-
շէն, անցեալ ունեցող եւ բազ-
մամշակոյթ բաղադր, լայն
եւ հարթ պողոտաներով, աչքի
հասողութեան չափով տա-
րածուած-փռուած առէն
կողմ:

Ոչ մէկը կը ճանչնայի այդ բաղադրի մէջ, բացի ինքնաշարժի տերութիւնէն, որուն ծանօթացած էի երկու օր առաջ Սիտնիի մէջ: Գաղափարակիր երկուստաբը ընէ ինչ, նսեւ Մեղեղանացիի: Եւ հիմա տեսե՛ղ եկու՞թիւններ կուտայ զաշուփիմ մասին: Թերեւս հինգ հազար հաշուող համայնք մը, թերեւս՝ վեց հազար կամ չորս: ո՛չ ոք գիտէ: Նոյնը ընկալարագան արտաշահմանի բնօրէն համալսելներուն: Բանի՞հայ կ'ապրի Միացեալ Նահանգներու մէջ եւս Գրանտաւս. քանի՞ հայ՝ Լիբանան կամ Յունաստան կամ Ֆրանսաւս: ո՛չ ոք գիտէ բայց իւրաքանչիւր անձ միշտ թիւ օր ունի պատրաստ, անխնայութիւն բացառութիւններով՝ եւ սպառնալով իր Բնիւնքով:

Կազմաւարարութեան ներքոյ:
Մեկուտեան մէջ կան ձայն-
կեղեցիք մը, անոր շուրջին՝ շա-
րափորեալ գործին ու աշխոյժ
Տայկական վարժարան, ծայ-
րագոյնիւ հայկական երկու
տարբեր հարադրումներ, զա-
նազան կազմակերպութիւն-
ներու մասնակցութիւն: Հայերը
եկած են զանազան երկրներէ՝
- Եգիպտոս, Եթովպիա, Լի-
բանոս, Քուրդիս: Երեսու-
սարդեանքը արդէն սկսած են օ-
տարանայ հայերէն լեզուէն,
հայկական յիշատակէն:

Եւ արդէն Համայնքը մը ինքզինք մեկուսացած կը զգայ Հայկական կեանքէ: Բաղդատամամր Միտմիր աշխուժութեան՝ Մեղպուտեան Հայութիւնը զանդաղ եւ անմիջադէպ կեանք մը կ'ստորի:

նին կիրք ընդունարան մը, ուր
կը ծանօթանանք չտեսնուի: Եւ
մօտենան, կը ձեռնուխնեն, հա-
սակցութեան կը սկսինք. ա-
ռաջին մէկ տեղ երկու վայրէ
կեաններու ստոր անմիջապէս
կը փշուրի-կը հալի, եւ արդէն
տարիներու մտերմներ ենք:
Հազարադէպ է որ զուրպէն մէ-
կը Մեկպալուն երգիչը քանախո-
սելու: Ուսնդապառ են, ա-
ւայել իրենց յուսախաբան կը
խառնուի ուրախութիւններ
Իրենց նախապէս յայտարար-
ած թէ երկու իրերգայալորդ
երեկոյններու պիտի քանախո-
սեն, մինչ եւ ուրիշ կարգադ-
րութիւնները բրած են առաւօտ
կանտուի Սիտին փերգառնա-
լու: Կը նեղուին, եւ իրենց
զգտընութիւնը կը յայտնեն:
Նեղ կացութեան մատնուած
են, եւ թէ եւ որ մեծեմն որ մը
են մայր, տակալն ներքնա-
պէս կը տարին: Ինչ կայերթի է
ընել:

Բաւական տարեց տիկին մը
կը մօտենայ, եւ մեղադրական
չեչտով կ'ըսէ .

- Պարոն, դուք իրաւունք
չունիք մեզ մերժելու: Մեզի
չատ քիչ անգամ կը տրուի
պատենուիթիւնը դուքսէն մէկը
ընդունելու եւ զայն լսելու:
Մենք արդէն որբ ենք, որբ կը
զգանք: Մեր մասին մտածող
չկայ:

Կ'ըսէ, կոպերուն տակ ար-
ցունքը կը լճանայ. առանց
պատասխանի սպասելու կը
հեռանա:

Մենք արդէն որք ենք...:
Կը ցնցուիմ, սարսուռ մը
կ'անցնի մարմնէս:

Ուրախ խօսակցութիւնը խզուած է յանկարծօրէն: Ժրպիտնունը ա'լ չկան զէմքերուն վրայ, եւ հաւաքուածները մէկ առ մէկ կը քաշուին, կը հեռանան, սրած կը վերազառնան:

Ես եւ միայն, որ սենեակիկն
կեղծողն մնացած եմ առան-
ձին: Որքի նման:

Յուզումբ է՝ողողէ գիւս: Ան-
ծանօթ այդ տիկինը այնքան
հեռու՝ ալլ այնքան մօտ է:

մտորիմ կը դառնայ. կարծիք
սոս տեսած հոմ զիկաք մարկու-
թեանն, եւ պատանտութեանն
ու աւելի վերջ. կարծէք ան
միշտ Հետս եղած է: Սէ տակա-
ւին է:

(ဇယား ၇ ကဲ့ ၁၅)

(Շար. 11րդ էջէն)

արածած: Արձանագրություններ
հրկրի որդի մարտ քաջություն
ենք արտայայտություն: Կա-
ռավարությունը ո՛չ միայն չի
փրկանորդեր եկեղեցիներին
ու ալլ իտարձանները, ալլ
թողլ կուտալ որ անտիք ենթա-
կալ ըլլան վանատներու քան-
դուան եւ կորստություն: Մե-
քապալանի (Գողթնի գաւառ)
Ս. Գրիգոր Լուսաորդի վան-
քի զանգեղանի մասնի Այաթա-
քան իր գրէր: «...կախուած
էր եկեղեցիու մօտ գտնուող
ծառից: 1983 թուին անկայ-
ունացի էք:

Նախափնտրելի շրջանին մէջ
կը գտնուին նաեւ Հնադարեան
զոգարարեան դաշտեր, ինչպէս
նաեւ անձաններ՝ որոնցմէ ու-
մանք ունին հազուադէպ
ժայռապատկերներ: Սակայն
Հոս Եւս կտառապարտութիւն
նշուած չէ: Այսպէս, Շրլուի
Լազար լեռան քարայր-անձա-
կին ժամին հեղինակը կը գրէ-
«Այնքան» տեղտեղ կ'ըլլայ-
վեց ինձ ժայռապատկերները:

Այդ զձգարութիւնն-արժանա-
նշութիւնները Գրիստոսէ ա-
ռաջ երրորդ հազարամեակի
են: Առջին՝ Նաւասարի ժոյ-
նապատիւններուն համար
«...Սակայն կան նաեւ մեծ
թուղ արդէն քայքայուած ու
մաշուած պատկերներ»: Սրա-
բաւանդ Դիգա զմարաբարա-
տարեւն համար «Դամբ

րանները վրայ չարտոմած բա-
րեքի մեծ տեղ թաղուած
հողի մէջ կամ տեղադրել է ար-
մեծ: 1976 թ. այդտեղի դամ-
բարաններէրջ մէկկում յայտ-
նաբերուել են գունալոյսով
խեցեղէն, դաշոյն են այլ ի-
րեր: 1979 թ. զաւտային աշ-
խատանքներէ դաժմանակ դի-
ղի բնակիչները պատահական-
օրէն բացել են մէկ այլ դամ-
բարան են այն կողովոյս տե-
աղաաղել: Այդ դամբարան-
ները Գրիստոսէ առաջ 18րդ
դարէն են:

Ինչպէս ըսի, անտարբերութիւն ու չարակամութիւնը կը չարունակուին: Այսպէս Յնայի Տամբի թաղամաս (Գողթն գաւառ) դերձմանատուն, որ կը պարունակէր 12րդ-17րդ դարերէն 350-400 տասալանաքարեր, գրեթէ ամբողջութեամբ փակցուած է հիտակցաբար: ՉԳերմանան-

տան տարածքում 1940ական թուականներին տնտեսական շինություններ կառուցվելու պատճառով տապալադարձրերը օգտագործուել են որպէս շինանիւթ, իսկ մնացած մասը ծածկուած է հողի չերազմով։ Ծախքների Տամարի Ս. Յովհաննէս եկեղեցին (19րդ դար) Համար Այգյոզանի կը գրէ՝ «Զարոյցի եւ այլ եկեղեցապատկան շինութիւնները աւերուած են։ Մի քանի տարի առաջ հիւսնայտտակ կերպով հողին են հաստաբեցուել եկեղեցու արեւմտեան, հիւսիսային եւ հարստային պատերը»։ Ծարուր պատմական դաւառին Համար Հեղինակի կը վկայէ. «Պատմաճարտարապետական յուշարձանները կերակրող մասը աւերուել է մինչեւ 19րդ դարի վերջերս, իսկ մնացած կանգուն են կիսախաբար, արեակ յուշարձաններն էլ աստիճանաբար ասերուել են մինչեւ 1950ական թուականները» (1, 125)։

Աղուլիսի Վանքի Սան լե-
րան լանջին կալ գերեզմանա-
տուն մը, ուր կը գտնուի 1721-
ին իսահակապետ Դանիէլ Բէ-
կի իշանաւոր զօրավար Սեփե-
ֆարապոյի արձանագիրը՝
տապաւնաբարձը՝ «...այժմ հա-
մարէի թէ ծածկուած լինա-
րէր լեւոնդաւանից թափու-
նոյն ու քարիքի չեղտութիւն»։

Ու այսպիսով կարելի է շարունակել, թուե՛րով այն բոլոր աւերումներն ու կործանումներն, որ որսորդ որդան բնութեան գործ՝ նոյնքան եւ աւելի՛ արդիւնքն են մարդկային լիճանմանը, նեղումսկեան, եհնութեան, հեղուկութեան, հաստամազութեան, ցաղաւորութեան անդոյտութեան: Եւ այս ո՛չ թէ պարզ ու «աղէկ» մտայնութիւն պարագային, այլ պետական իշխանութիւններուն կողմէ, որոնք րստ երեւոյթիին իրենց լուսկեմամբ մեղադրել են կատարուող շարունակական աւերումներուն: Տակաւին մինչեւ այսօր կը շարունակուի Զուլայի գերեզմանատան բարձրարուեստ խաչքարերու հայերէն արձանագրութիւններուն տաշում-անշալտացումը, թերեւ վաղը յայտարարելու համար թէ անոնք ... թուրքաւարտութեան

կոթողները են: Եւ ինչո՞նք պիտի
Ատրպէշճանչանայնորում ճօրիւ
բօրիւրիւնները՝ Թուրքիայ զբոս
նակիչները, արդէն բաւական
յառաջ գացած են. այսպէս
վերջերս եւ թերիստակ անցնա
տարի, Անգարայ Հատարան
ած գիրք մը՝ Վանի եւ զրկա
կայքի մասին, ատուակաբա
տար գրաստըլիկներու մի
մար: Թուրք ճեղիւնակ, Ար
թամարի Ս. Ուաշ հրաշալի եւ
կեղեցիկ նկարագրելի ետք
կեպեցիցի. «Քայց ուշարու
թին ըրէք պատերուս վրա
քանդակուած մարդոց հա
շտատարի մանանդ, անոն
...թրքակա են»: Այս մէկ
տուք չէր անցած:

Նախկինների փոքր հողա-
չերտին վրայ ստեղծուած
դիզուած ճարտարապետա-
կան անկրկնելի յուշարձան
ները, որոնք Քրիստոսի առա-
ջին դարերէն կուգան եւ
մեզ հետ կը շարունակուի
մինչեւ 17-18րդ դարեր, ներ-
կայիս դատապարտուած ե

սահմանափակ մատչելի: Այս պայմաններում գլխավոր - միջազգայնափախուստը Արդարադատության է, որուն «Հողագործության» յանձնուած են յուշարձաններն ու ախ մը հայեր 1920-ական թուականներէն վեր: Հիմա երբ վերստին կ'իյնան իրենց հայրենիքը, սիրտս կը մղկտայ ի տես

որքի նման գլխահանկ շինե-
թիւններուն, տապալակ խաչ-
քարներուն, կոպտակ եւ ոռ-
ջի կոխան եղած սրբապալա-
րուն: Հոն ուր «Առաւօտ լու-
սոյն» կը բացգրաւոր-կը
բարձրանաւ դէպի երկինք,
հիմա լուռիւնը կը տէրէ,
կամ կոպտի բարձրաւ ամառ-
պէ՛ճանցիին ու պարսկկիւն:
Արեւանք բարեւոր որովք յա-
րեւով իրենց մէջ գրգիւր էին
մարմինը Գրիստոսի, այս
որպէս սեմ կը ծառայէր բար-
բառս կրօնակներուն: Եւ ան-
ծածկ գմբէ՛ններէն ներս կը
սուչէ-կը փոթորիկի ամալու-
թիւններուն քուօր:

Այս բերած է մեզի վաթսուհին տարիներու ատրպէյնանական ՀՀ տարաբնույթի մը՝ Սրտի կակիծով եւ ամենէն վատ տրամադրութեամբ կ'փակեմ Այվազեանի գիրքը:

ԱՐԱՅ ԳԱԼԱՅԺԵԱՆ

ՇԱՐԺՈՒՄ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
ԳՐԱԴՈՒԱԾ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

- Ուրբաթ՝ 25 Սեպտեմբեր, ժամը 21-ին, Աստուխ-Ճաշկերոյց, Ս.Դ.Հ. Կուսակցութեան 100-ամեակին առիթով: Միջազգային Քաղաքական Ցեղափոխական Կուսակցութիւնները՝ երեկ եւ Այսօր» (Մարտը տոնուի):
- ԸՈԿՏԵՄԲԵՐԻ ՀԱՅ ՄՐՃԱԿՈՑԹԻ ԱՄՆԻՍ:
- Չորեքշաբթի 7, 14 եւ 21 Հոկտեմբեր, ժամը 21-ին, լաշորդական երեք բազմաձայն ասուիաներ «Հայորդեան նպաստը՝ Միջազգային Մշակութիւն եւ Քաղաքակրթութեան» ընդհանուր նիւթին շուրջ:
- Չորեքշաբթի 28 Հոկտեմբեր, ժամը 21-ին, բազմաձայն ասուիա «Արժանքիմահաջ Մշակութային Կեանքը՝ երեկ եւ Այսօր» նիւթին շուրջ:
- ՄԻՋԱԿՈՑԹԻ ՄԱՍՈՒՆԻԱ ՉՈՐՍ ԶԵՌՆԱՐԿԿԵՐՈՒՄ ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԶԵԼԵՊԵԱՆԻ
«ԶՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ
ԵՒ ՀԱՅ ՅԵԼԱՓՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԱԹՈՒՄԸ»

Նորագրեալ կողողական աշխատասիրութեան
(764 էջ, 100է անկի գկարներ, մատենագիտութիւն
270 աղբիւրներու)
ՍՏԱՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԻ ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ
ANTRANIG CHALABIAN
17264 Melrose
Southfield, Michigan 48075
U.S.A.

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՐՍԿԱՍԱԾ Է ԳՈՐԾԱԴՐԵԼ 80-ԱԿԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄՇԱԿԱՍԻ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Ծար. 9րդ էջին)

Ոչ միայն եկեղեցավարական եւ թեմական կա-
րեւորագույն կեդրոններու, այլ նաեւ ամենէն հա-
մես եւ փոքր ծուխերու մէջ նմանօրինակ ապօրի-
նութիւններ յաճախ կրնան պատահիլ, որոնք կա-
րելի է հաստատել եւ վկայել:

Օրինակ կը պատահի, որ հոգեւորականներ թե՛
աշխարհականներ եկեղեցապատկան ստացումաժ-
ներէ փորձեն իւրացումներ կատարել: Կամ՝ տար-
բեր պատճառներով բախումներ տեղի ունենան
հոգեւորականներու ու աշխարհական վարչակա-
ններու միջեւ: Կամ՝ պաշտօնի ու պարտականու-
թեանց մէջ կը թերահամ, ապա կամայականու-
թիւններու կը դիմեն ու կը հրաժարին վերադա-
նելու հնազանդուելէ:

Ճիշտ է որ նման դէպքեր կրնան պատահիլ կանո-
նադրութիւններով օժտուած հաստատութիւններու
մէջ եւս, սակայն, օրէնքի ճամբով անոնց առաջը
առնելը աւելի դժուար կ'ըլլայ: Առանց կանոնադրու-
թեան՝ անոնք կ'ընդհանրապէս եւ անհակաշփոխ կը
դառնան:

Երբեմն նոյնիսկ կը պատահի որ անհատներ
կամ խումբեր, մի քանի անկարգութիւններ կը
կատարեն միաժամանակ: Օրինակ, նիւթական
գեղծումներով զբաղուող եկեղեցականներ կամ
վարչականներ, իրենց արարքները թաքցնելու
նպատակով կը ստիպուին ծրագիր-կանոնագրա-
յին կէտեր անտեսել, բարոյական ու օրինական
խախտումներ կատարել, պաշտօն եւ դիրք չարա-
շահել, հաւատացեալի եւ վարչական անդամի ան-
վայել կեցումաժ որդեգրել, հայածանֆի ենթարկել
ազնիւ եւ նուիրեալ պաշտօնակիցներ ու հովանա-
ւորել, պաշտպանել եւ կարեւոր պաշտօններու վը-
րայ գետնել անարժան, անհաւատ, վնասարար եւ
նոյնիսկ ա՛յլ շահերու ծառայող մարդոց:

Այս հետեւանքն եղող խախտումները շուտ կը
դարձնուին սակայն, եթէ վերացուին պատճա-
ռական համընդհանուր աւելի կարեւոր անկանոնու-
թիւններ՝ նուիրապետական, թեմական, վարչա-
կան քննչութիւն, որոնք ուղղակիօրէն առնչութիւն ու-
նին եկեղեցւոյ կառոյցին, գաղափարախօսու-
թեան, բարոյական մթնոլորտին հետ, որոնցով կը
պայմանաւորուին անոր էութիւնը եւ գործելու ո-
րէն:

Նկատի ունենալով այս բաժնի կարեւորութիւ-
նը նիւթի հասկացողութեան համար, յաջորդիւ ա-
ւելի պիտի ծանրանանք անոր վրայ, որովհետեւ
կանոնադրութեան կազմումի աշխատանքներուն
դէմ կատարած յարձակումներու մէջ թէ Պոսթմո-
դէրալիզմը եւ թէ Պոսթմո-Այդէսի «Արմեյա»-ն
չարաշահումով կը գործածեն «Ժողովրդավարու-
թիւն» բառը եւ այնպիսի աղաւաղում ու թիր ի-
մաստ կու տան անոր որ քնաւ չի համապատասխա-
նար այդ բառին իրենց ըմբռնումը Հայց. եկեղեցւոյ
պատմական իրողութեան հետ:

(ԵԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ 8)

«ՄԵՆՔ ԱՐԴԷՆ ՈՐԲ ԵՆՔ»

(Ծար. 14րդ էջին)

Եւ կը ճանչնամ զինք. ան
իմ որբութիւնն է, ան մե՛ր որ-
բութիւնն է, մեր գաղթակա-
նութիւնը, մեր աքսորակա-
նութիւնը:

Իսկ այդ որբութեան չինք
հանդիպիր ամէն օր եւ ամէն
ժամ եւ ամէն տեղ. յափտե-
նական որբ-աքսորականները
չենք այս աշխարհին, Մեկ-
պուռնի տիկնոջ նման լքուած-
մոռցուած ըլլողներ:

Մենք՝ գաղթական տեղա-
ցիներ աշխարհի բոլոր երկիր-
ներուն, ուր կը ծնինք, կ'ապ-
րին անոնց պատկանելով բայց
ստանձին մնալով, երկիրե-
րու հպատակներ ըլլալով բայց
պահելով մեր ինքնութիւնը ազ-
գայնութիւնը:

Մենք՝ որ Նիւ Եորքի մէջ
հայ այցելուի մը հպարտու-
թեանը ցոյց պիտի տանք մեր
Ազատութեան Աճանքը, մե՛ր
Empire State Building-ը,
Սան Ֆրանցիսկոյի մէջ՝ մեր
Ոսկեայ Աւելոյ Կամուրջը,
Միտի-՝ մեր հիւանդի Օֆե-
րան եւ գեղատեսիլ ծովափոր-
ները, Մեկուռնի՝ մեր թեմի-
սի աշխարհաճոյակ խաղա-
վարներ. եւ այսպէս ամէն
տեղ, հիւանդով ուրիշներու
ստեղծագործութիւններուն
վրայ, մոռնալով մեր ունե-
ցածը, յաճախ անտեսելով
մե՛ր Երեւանները, մե՛ր Լենի-
նականները, մե՛ր Անիները եւ
Վանները:

Որբի՝ հոգեբանութիւն,
պանդուխտ տատանում տա-
րբեր մշակութիւններու եւ սեփա-
կան բաղադրակիւրութեան մի-
ջեւ:

Ճամբորդութիւններու ըն-
թացքին քանի՞ անգամ կը լսեմ
միեւնոյն յանկերգը.

- Եկուր քեզի ցոյց տանք
մեր գեղեցիկ բաղադրը:

Կամ՝
- Հիւանդի կլիմայ ունի մեր
երկիրը, յաստեղի օդը ուրիշ
ոչ մէկ բանի կը փոխենք:

Կամ՝
- Երբա՛յր, ամէն ինչ առատ
է, ամէն ազատութիւն կայ,
ուզածնիս կ'ընենք:

Բայց զրե՛նէ՛ ո՛չ մէկ տան
կը լսեմ ինչ՝ ինչ որ պիտի
ցանկայի միշտ ունկնդրել:

- Հայաստանէն նոր վերա-
դարձած ենք եւ շատ զու՛ մա-
ցինք մեր այցելութիւնէն: Գա-
ցինք, տեսնեք, հրճուեցանք
եւ հպարտ զգացինք որ հայ
ենք, միեւնոյն ժողովուրդի
հարազատ զաւակներն ենք:
Այս ամառ մեր զաւակներն ալ
պիտի դրկենք որպէսզի այդ
նոյն հպարտութիւնը զգան:
Այո՛, որբա՛ն պիտի ուզէի
այդ խօսքը լսել:
Միշտ եւ ե՛րբ:

Պէտք ունի՞մ աւելցնելու թէ
յաջորդ գիշեր եւս մայրի Մեկ-
պուռն, իմ հարազատներուս
հետ:

ԱՐԺԱՆԹԻՆԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ ՊԱՏՈՒՆՅՑ

ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՏՈՔԹ. ՌԱՌԻԼ Ռ. ԱԼՖՈՆՍԻՆԸ

(Ծար. 9րդ էջին)

յին իրաւունքները: Եւ ձեզմէ
մէկն է որ Արդարութեան մա-
նապարհով, կը հսկէ արդա-
րադատութեան գործադրու-
թեանը, պատշաճ կերպով:»
Այս եզակի ու պատմական
հանդիպում-այցելութիւնը
վերջ գտաւ կէս գիշերին,

հանդիսաւոր մթնոլորտի մը
մէջ: Եզակի ու պատմական
անոր համար որ առաջին ան-
գամ ըլլալով Հանրապետու-
թեանը, պատշաճ մը պաշտօ-
նապէս պատուած կ'ըլլայ մեր
գաղութը, իր բարձր ներկա-
յութեամբ:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Այսու կը ծանուցանեմ մեր հաւատացեալ ժողովուրդին,
թէ 13 Մեկուսմանի, Կրկնի օր, Հայաստանեայց Առաքելա-
կան Սուրբ Եկեղեցին կը տօնախմբէ այս տարուայ վերջին
Տաղարար Տօնը:

ԽԱՀՎԵՐԱՑ

այս առթիւ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ աւանդական մա-
նաւոր Անդատան պիտի կատարուի Մայր Տաճարի եւ շրջա-
նի բոլոր Հայկական եկեղեցիներուն մէջ:

Կը յիշենք նաեւ, թէ իբրեւ Տաղարար նոյն օրը հոգե-
հանգստեան պաշտօն տեղի պիտի չունենայ եկեղեցիներէն
ներս: Այլ յաջորդ Երկուշաբթի օր Հայկական Գերեզմանա-
տան Ս. Երրորդութիւն Մատան մէջ պիտի մատուցուի Ս.
Պատարագ եւ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի, Տաղարար
տօններու յաջորդող «Յիշատակ Մեռելոց»ի առթիւ:

Փոխադրութեան համար կատարուած է մասնաւոր կար-
գադրութիւն եւ առաւօտեան ժամը 9-ին միեւրոնեղ բամբալ
պիտի ելլեն բոլոր եկեղեցիներէն (Հայ Կեդրոն, Տօրու, Վ.
Լոպէս եւ Վ. Ալիսիան):

ԳԻՒՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՈՐԴԱՐԱՆԻ

ԵՆՈՐՀԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Այսու կուզանք մեր խորին շնորհակալութիւններ յայտնել բոլոր
անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով կամ նոյնիսկ անուանա-
րով մասնակից գտնուեցան մեր սիրելի ամուսնին, եղբոր եւ հօր՝
Սուրբ Գաւթարի մահուան տխուր առթիւ:

ԱՅՈՐԻՆ՝ ՄԵՐԱԿԱՊԱՊԱՐ ԵՒ ԶԱՆԱԿՆԵՐԸ
ԵՒ ԿԱՆՈՆԸ՝ ՏԵՐ ԵՒ ՏԵՐԱՆ ԵՒ ԿԱՆՈՆԸ

«ԿՈՄԻՏԱՍ» ԵՐԳԶԱՆՈՒՄԸ

Մշակույթի Ամստայ առթիւ «Կոմիտաս» երգչախումբը
կը ծանուցանէ իր երգահանդէսը որ տեղի պիտի ունե-
նայ յառաջիկայ Հոկտեմբեր 28-ին - Արեւելիա 1800.

Կը խնդրուի 21ու 22.09.87

ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ

«ՍՄԱՐԱՐԱՊԱՏ»

ԵԱԲԱԹԱԹԵՐԹԸ

ESTUDIO JURIDICO

Dr. Bautista Kuyumdjian

Dr. Gabriel E. Williams

Dra. Patricia Kuyumdjian de Williams

Dr. Javier B. Kuyumdjian

TUCUMAN 1438. PISO 7º

T.E.: 40-6809 / 7112 / 49-7049

La enseñanza del idioma armenio y la historia armenia en las escuelas primarias y secundarias de Los Angeles

(viene de pág. 7)

lentos a participar en organizaciones armenias donde tienen oportunidad de usar el armenio, así como también en las publicaciones escolares.

Algunas escuelas armenias tratan de imponer el empleo del armenio fuera del aula y durante el recreo. Esto funciona mejor entre los estudiantes venidos del exterior cuya exposición al medio ambiente y al inglés es menor que en los alumnos nacidos en los EE.UU. Los estudiantes de escuelas públicas que fueron transferidos a escuelas armenias aún tienden a hablar el inglés, pero son minoría en las escuelas armenias. La mayoría de los estudiantes hablan en inglés entre ellos. Muchas escuelas poseen programas para desarrollar el uso del armenio a través de actividades extracurriculares, campañas especiales y en algunos casos premios varios.

A pesar de estos esfuerzos la mayoría de los estudiantes de las escuelas armenias terminan hablando mejor el inglés que el armenio. No hay ningún criterio objetivo para juzgar el nivel de dominio del idioma armenio por los estudiantes en los diferentes niveles. Exámenes similares a los que se rinden en inglés serían útiles para lograr este objetivo. Como primer paso el

doctor Onnig Keshishian director del Alex Philibós Armenian School está desarrollando un test para medir los conocimientos de idioma armenio, que eventualmente, podría desarrollarse como instrumento de diagnóstico.

Algunos de los factores negativos que enfrentan las escuelas con respecto al idioma armenio son los que mencionaremos. El medio ambiente conduce a los estudiantes al empleo del inglés en lugar del armenio. Puesto que el conocimiento del inglés es más útil en América que el conocimiento del armenio, muchos estudiantes y padres creen que el desempeño en las clases de armenio no es tan importante como en las otras clases.

Por otra parte la mayoría de los maestros de idioma e historia armenios han recibido su educación en Medio Oriente o en Armenia Soviética. Muchos también han tenido su experiencia docente en el exterior. Esto puede llevar a dificultades al tratar de enseñar en las escuelas armenias de los EE.UU., por ello la mayoría de las escuelas buscan maestros con cierta experiencia docente local. Para encarar mejor este problema muchas escuelas alientan hasta exigen a sus maestros tomar cursos de educación en universidades americanas, y

COCINA ARMENIA

Utilizar costillas de, por lo menos, 3 cms. de espesor. Cortarles un bolsillo hasta el hueso, en el centro de la carne cuidando que no quede muy abierto. Condimentar.

Costillas de cerdo, rellenas

Rellenar con rebanadas de ananá.

Cerrar la abertura con un palillo, y pasar la costilla por huevo y pan rallado. Ponerlas en una asadera, y mojarlas con jugo de ananá.

Cocinar a horno mediano durante los primeros 15 minutos y, luego, bajarlo a hor-

no lento.

Bañar las costillas a menudo con jugo de ananá.

Necesitan alrededor de 2 horas de horno.

Acompañar con puré de manzanas ácidas.

Isabel de Tchalian

ofrecen talleres donde perfeccionar sus condiciones docentes.

El American Armenian International College, ofrece títulos docentes bilingües armenios que algunos maestros ya están obteniendo. En el futuro cuando no haya maestros que inmigran a los EE.UU. los graduados de esta escuela, después de seguir estudios superiores estarán familiarizados con los métodos de enseñanza americana y calificados para enseñar temas armenios.

Salarios bajos y falta de prestigio, hacen difícil a las escuelas armenias atraer a maestros familiarizados con métodos de enseñanza americana. Una de las quejas más insistentemente oídas por parte de quienes tienen que enseñar idioma e historia armenia es que los libros de texto vigentes no son apropiados para los alumnos. Todos estos libros son del Líbano, de Armenia y Venecia y generalmente no toman en cuenta los métodos de enseñanza americanos. Los libros de texto usados son generalmente compilaciones de varias fuentes.

Las causas de los acontecimientos generalmente no son examinadas. El nivel de idioma armenio es inapropiado para estudiantes de escuelas elementales.

Las ilustraciones son pobres en calidad y hasta el olor del papel, según palabras de un director de escuela, los hace poco "apetecibles".

Muchos maestros sienten, además, que los libros de historia existentes insisten demasiado en los aspectos negativos de la historia armenia y que nuevos libros que exaltan a los héroes y victorias armenias son necesarios.

Los libros de texto de literatura y lengua enfrentan problemas similares: el idioma es ávido y difícil para los niños; faltan diálogos actuales y cuadernillos de actividades para practicar los conocimientos adquiridos.

Las antologías contienen lecturas en diferentes estilos y dialectos que ofrecen muchas dificultades a los estudiantes. Se hacen intentos para mejorar esta situación, especialmente en Armenia, donde se revisa permanentemente las series de

libros de texto de acuerdo a sugerencias de armenios de la Diáspora. Los maestros también sienten la carencia de material audiovisual, algunos preparan sus propias diapositivas, videos y tapes.

Ante todos los problemas enumerados debemos destacar la dedicada labor de muchos educadores armenios. Con tiempo, dinero y adecuada planificación los problemas que enfrentan las escuelas armenias pueden resolverse, posibilitando a las futuras generaciones de armenios el aprendizaje de su antigua lengua y herencia.

Donaciones:

Por el fallecimiento del señor Eduardo Balayan, la Sr. Eftik Gogramadjan e Hijos donan a Sardarabad A 15.-

15 primaveras de

Gabriela Kehian

La señora María de Dolabdjian celebrará el 19 del corriente, con familiares y amigos, las 15 bellas primaveras de su nieta Gabriela Kehian.

TEXTIL CENTER

DE GASE LUX S.R.L.

Fabricación y ventas de telas laminadas • Sedas
Dibujos y diseños propios • Pailletes • Sedas naturales
Gran variedad de lures lisos y estampados

Lavallo 2437
T.E.: 982-9118

Aisina 1291. Capital
T.E.: 38-6596

TERKA

S.A.C.I.F.I.y.A.
Fábrica de tejidos

Fábrica:

Sarandí 2899. San Justo Bs. As. T.E.: 651-1651/0634

Administración y ventas:

Moreno 1235. Cap. T.E.: 37-3829/37-6102

EL PROFESIONAL LOS RECETA BARTAMIAN LOS DISEÑA SU HIJO LOS PREFIERE LINEA PIE/RECTOR DE ORTOPEDIA BARTAMIAN

Calzado Correctivo

Calzado Deportivo

CALZADO CORRECTIVO
A PRUEBA
DE CHICOS
CALIDAD Y
DISEÑO

PLANTILLAS
CORRECTORAS

Ortopedia Bartamian
también las pone
a sus pies

ARTICULOS DE ORTOPEDIA EN GENERAL

Descuentos desde el 30% a Obras Sociales.
Consulte con su Obra Social sobre otros beneficios.

ORTOPEDIA
Bartamian

Av. Belgrano 1699 Tel. 45-5213 Bs. As.
Av. 7 N° 1134 Tel. 3-4935 La Plata

Periódico Armenio
"SARDARABAD"

de la
ASOCIACION CULTURAL
TEKEYAN

Redacción y Administración
Cnel. Niceto Vega 4779
1414 - CAPITAL FEDERAL

T.E.: 771-2520
Horario de atención: Lun. a Vier.
de 10.00 a 19.00 hs.

Registro Nac. de la
Propiedad Intelectual
278.315
Director

MIHRAN SARAFIAN

Corresponsalia, receptoría de
aviso y suscripciones en
BRASIL

Sr. Hrair Chahinian
Av. Coxingui 191 Ap. 84
Cep. 00579 - San Pablo
T.E.: 813-6731

URUGUAY

Dr. Pedro Tanielian
Benito Blanco 675 Ap. 201
T.E.: 70-3114 Montevideo